

Dokument nr. 2.

(1903/1904)

Fra militærkomiteen.

Forslag fra oberst Erichsen til ny Armeorganisation.

Til
Stortinget!

Af Interesse for Sagen har Undertegnede, fhv. Oberst I. Erichsen, udarbejdet et Forslag til Organisation af vor Armee baseret paa 12 Aarsklasser i første Opbud. Idet jeg vedlagt oversender Stortinget dette For-

slag, der er ledsaget af 3 Bilag med 2 Underbilag, tillader jeg mig samtidigt at andrage om, at Forslaget maa blive taget i Betragtning, naar Spørgsmaalet om Forandring i vor Hærsorden kommer under Behandling.

Kristiania den 26de Oktober 1903.

Ærbødigst

I. Erichsen.

har indtaget i vor Armeé, som et bagre Opbud, bestaaende af det i Linien udtjente Mandskab.

Militærkomiteens Pluralitet holder sig i sin Indstilling væsentligst til de Betæneligheder, der skriver sig fra Hensynet til Mandskaberne, og da det antagelig var disse Hensyn, der ved Sagens Behandling i Stortinget spillede den afgjørende Rolle, vil her ordlydende blive gengivet det Afsnit af Indstillingen, der omhandler denne Side af Sagen:

»Hvis kommanderende Generals Forslag vedtages, vil man kunne komme til at berøve de ældre Aarsklasser Fordelene af som Landværn kun at kunne kaldes til Tjeneste indenfor Landets Grænser, og dette vil ganske vist opfattes derhen, at man berøver dem en Ret, som vor Værnepligtslovgivning i Medhold af Grundlovens § 25 med eller uden Hensigt altid har hjemlet dem, og som maa forekomme dem ganske ligefrem og naturlig, da de jo dels som Familieforsørgere, dels paa anden Maade som Regel vil være inderligere knyttet til Hjemmet end de yngre Mandskaber og derfor i størst mulig Udstrækning bør være fritaget for Krigstjeneste udenfor Landet, — og som et bagenfor staaende Opbud først benyttes, naar Landets egne Grænser trues.

Nu at opgive Landværnet som det ældre, bagenfor staaende Opbud kan derfor efter Flertallets Mening ikke finde Sted uden at komme i Strid med en Forstaaelse, som hos den menige Mand har vundet Hævd. Den gjældende Opfatning er herom saa indgroet, at en Opgivelse af Landværnet, saaledes som man hidtil har kjendt det, for Almenheden vistnok vilde staa som et Brud i vor militære Udvikling og blive betragtet som en unødigt Opgiven af en historisk Institution, der først er naaet efter Slegters Arbeide. Her at holde paa det Traditionelle er at holde den gode Stemning for Forsvaret oppe; at bryde det ned vilde være at skabe Uvillie mod vort Forsvarsvæsen.

Flertallet finder ved nærværende Leilighed ingen Grund til nogen yderligere Gjen-

tagelse eller Udvikling af de øvrige Grunde mod Forslaget, som er anført saavel af Departement som Generalstab; flere af disse tillægger i hvert Fald enkelte af Flertallet liden eller ingen Betydning. Det er de ovennævnte Hensyn, som for det samlede Flertal har saa afgjørende Betydning, at man ikke kan slutte sig til kommanderende Generals Forslag uagtet de militære Fordele, som dette unegtelig i flere Henseende medfører, sammenlignet med den nuværende Ordning«.

Med Hensyn til de Betæneligheder ved Opbudsordningen, for hvilke der i det Ovenstaaende er gjort Rede, da kan Undertegnede tildels være enig i de 2 af Forsvarsdepartementet fremsatte, der i det Ovenstaaende ere anførte først, nemlig at Landværnsbegrebet kan blive anset som svækket, naar Forandringen gennemføres saaledes som af kommanderende General foreslaaet, og ligesaa at enkelte Dele af Landet temporært kunne blive blottede. Det er derfor Hensigten i nærværende Organisationsplan at foreslaa Forandringen i Opbudsordningen gennemført saaledes, at Afdelingerne — Regimenterne — alternerende andethvert Aar skulde danne Landværn eller den Del af Krigsstyrken, der ikke maa anvendes udenfor Landets Grænser, og det andet Aar Linien eller den Del af Styrken, der kan anvendes udenfor Landets Grænser. Derved vil baade en bestemt Del af Krigsstyrken stedse være betegnet som Landværn og derhos Landværnsafdelingerne ligesom nu blive jævnt fordelte over det hele Land.

Hvad angaar den i Generalstabschefens Betænkning om Sagen omhandlede Landværnets historiske Stilling, da maa Enhver, der har sat sig ind i Sagen og kjender til enten af egen Erfaring eller ved Andres Omtale, hvilken Stilling Landværnet indtog i vor Armeé, før det i 1889 fremtraadte som selvstændigt organiserede Bataljoner, visselig indrømme, at det var en yderlig flau Stilling. Der er efter Undertegnedes Opfatning saa langt fra nogen Grund til at holde paa Landværnet af Hensyn til dets historiske Stilling, at det meget mere maa

ansees som en væsentlig Fordel ved Forandringen, om man derved kunde komme bort fra den tidligere Opfatning af Landværet som Afdelinger, med hvis Krigsdygtighed det ikke var saa noie, og hvis Befal kunde være snart sagt Invalider.

Naar de Betæneligheder, der ere hentede fra de værnepligtige Mandskabers formodede Opfatning af Forandringen i Opbudsordningen, af Forsvarsdepartementet tillægges en væsentlig og af Militærkomiteens Pluralitet en afgjørende Betydning, da gjøre disse Autoriteter visselig vor Nation og vore Soldater stor Uret. De ere ikke saa kleinmodige.

Naar der af og til har vist sig Tegn paa manglende Lyst og Interesse for Militærtjenesten, da har dette kun havt til Gjenstand Vaabenøvelserne og tildels Distriktstjenesten. Det er den Tid, der ved de første borttages dels fra produktivt Arbejde og dels fra Studeringer, der tildels bringer ei alene de værnepligtige Mandskaber selv, men ogsaa Arbeidsgivere i By og paa Land og Forældre til at se lidt skjævt til Vaabenøvelserne. Og det er det Baand, som Distriktstjenesten lægger paa Mandskaberne i en længere Aarrække, der af disse i nogen Grad føles som en Plage. Men aldrig er der mig bekjendt kommet tilsyne nogen Ulyst til eller Uvillie mod Krigstjenesten, naar denne skal gaa ud paa at værge vort Land. Det bedste Bevis paa, at der i saa Henseende hersker en god Aand inden vort Folk, har man i de Resultater med Hensyn til Fremmøde, som vore Øvelsesmobiliseringer have vist. Naar Mobilisering har været befaleet, have Mandskaberne, og det hvad enten de have faaet direkte Ordre eller kun paa en eller anden Maade ere blevene bekjendte med, at de skulde fremmøde, strax sat Alt tilside og ilet til Fremmødet. Resultatet af Fremmødet til vore Øvelsesmobiliseringer har formentlig overtruffet alle Forventninger.

Det synes heller ikke at være nogen Grund til at antage, at jo ikke Mandskaberne vilde fremmøde med den samme Iver

og Lyst, hvis det var en virkelig Krig, det gjaldt og ikke blot Øvelse. Den Uforfærdethed og Trang til Eventyr og Daad, der fra Arilds Tid har udmærket vort Folk, er efter mange Tegn at domme ikke forsvundet. Efter vor Opfatning af Aanden inden Nationen ere vi tilbøielige til at tro, at det er saa langt fra, at de Afdelinger af Armeen, der skulde rykke mod Fienden, om det saa var inde i Sverige, vilde beklage, at dette er deres Lod, at de snarere vilde beklage de Afdelinger, der ere bestemte til at blive hjemme.

Den militære Intelligens er i den senere Tid bleven mere udbredt inden Rækkerne. I al Fald en større Del af Mandskaberne forstaa meget godt, hvad der er hensigtsmæssigt og fornuftigt i militær Henseende og hvad ikke. De ville visselig indse, at en Kredsbatallion, der rekrutteres fra et mere indskrænket og derfor ogsaa mere ensartet Distrikt, og som ikke udelukkende bestaar af ældre Mandskaber, hvoraf de fleste ikke paa mange Aar har havt nogen Øvelse, er en ulige solidere sammensat Afdeling end de nuværende Landværnsbatallioner, og at den vil have langt større Udsigt til at gaa af med Seiren ved en Kamp i aaben Mark. De vilde derfor sikkerlig ogsaa foretrække at staa i en saadan Batallion.

Det er blevet fremholdt som en Fordel for Individet at staa i Landværet, fordi dette ikke kan bruges udenfor Landets Grænser. Dette er imidlertid en meget tvivlsom Fordel, og det vil ganske bero paa Omstændighederne, hvem der vil være bedst stillet. Krigshistorien frembyder ingen stærkere Exempler paa Elendighed og Lidelser, end de Afdelinger have været underkastede, hvis Lod det har været at lade sig indslutte i og skulle forsvare Fæstninger eller forskansede Stillinger og det ligesaa vel i eget som i fremmed Land. — Stiller man sig for Øie, hvorledes Forholdet vilde blive, hvis Angrebet paa de forenede Riger blev rettet mod disses nordligste Dele og skede over og nordenom den botniske Bugt, medens de øvrige Dele af Rigerne ikke vare

Gjenstand for Angreb — mon ikke i saa Fald de Landværnsafdelinger, der vilde have at kjæmpe oppe i Nordland eller Finmarken. hvad Underbringelse og Forpleining angaar, vilde kunne blive langt uheldigere stillede end de i Sverige staaende Afdelinger, hvor Striden vilde komme til at finde Sted i mere beboede og med Jernbaner forsynede Egne?

De Betræneligheder ved Forandringen, der ere hentede fra Hensyn til de værnepligtige Mandskaber, behøve derfor formentlig ikke at tillægges nogensomhelst Vægt.

Naar der skal opgjøres en Organisationsplan for den norske Arme, møder der mange og særlige Vanskeligheder.

Grundlovens Bestemmelse om, at Landværnet ikke maa anvendes udenfor Landets Grænser, lægger et stærkt Baand paa den frie Benyttelse af Stridskræfterne og udøver derved ogsaa en meget betydelig Indfyldelse paa, hvorledes de maa organiseres.

Norge har en Sokyst mere udstrakt end noget andet Lands, og det er i høieste Grad afhængigt af Tilførsler søværts fra Ulandet, særligt af Fødemidler. Dette har nødvendiggjort Anlæg af Befæstninger ved de i strategisk Henseende vigtigste Steder paa Kysten. Disse Befæstninger kræve imidlertid foruden Besætninger til Skytsets Betjening ogsaa Bedækningstropper af Infanteri, og maa der ved Organisation af vore Stridskræfter tages Hensyn til, at ogsaa dette Krav kan blive tilfredsstillet.

Der kan for vort Land tænkes flere Krigseventualiteter, som man maa være forberedt paa at kunne møde, end ved de fleste eller kanske noget andet Land. Krigen kan komme paa os som et Overfald, og hvis Overfaldet sker ved en Landgangsexpedition; kan Fienden, overlegen tilsøs som han maa være, rette sit Angreb mod forskjellige Dele af vor vidtstrakte Kyst. Det er særligt to Dele af vort Land, Egnene om Christianiafjorden og Egnene om Thronhjemsfjorden,

som man paa Grund af disse Egenes store strategiske Betydning stedse har anseet for de sandsynligste Gjenstande for fiendtlige Landgangsexpeditioner.

Krigen kan ogsaa blive paafoert de forenede Riger ved Landgangsexpeditioner mod Sveriges Østkyst, nordenfor eller søndenfor Stockholm, og under en saadan politisk Situation, at man maa være forberedt paa at kunne møde ogsaa et direkte Angreb paa Norge.

Eller Angrebet kan rettes udelukkende mod de nordligste Dele af de forenede Riger, og Forholdene — ved Alliance med en Stormagt, der er absolut Herre tilsøs — være saadanne, at der ingensomhelst Sandsynlighed er for Angreb paa Rigerne sydligere Dele.

Ved Organisation af vore Stridskræfter maa derfor haves for Øie, at de i muligste Grad kunne være skikkede til at løse enhver af de Opgaver, der under de forskjellige Krigseventualiteter kunde blive dem stillede.

Er Opgjøret af en Organisationsplan for vor Arme allerede paa Grund af de ovenfor fremstillede Forhold en vanskelig Sag, bliver den end yderligere vanskeliggjort ved de Hensyn, der maa tages til vor forholdsvis ringe økonomiske Evne. Disse Hensyn virke i dobbelt Retning. Dels træde de hindrende, undertiden endog med afgjørende Virkning i Veien for Foranstaltninger og Ordninger, der kunde være ønskelige, og dels kræve de, at Udgifterne til Forsvarsvæsenet ikke blive saa store, at Folkets Evne til at bære Byrder allerede i Fredstid svækkes. Vistnok have Penge under de senere Tidens Krige, da disse i Regelen have været kortvarige, ikke spillet saa stor en Rolle som tidligere, da Krigene kunde være i Aarrækker. Men for en energisk Krigsførsel vil dog altid gode Finantser og Folkets ikke alene Villighed men ogsaa Evne til at bære de umaadelige Byrder, en Krig paalægges, være af den største Betydning. Det er saa meget mere nødvendigt at have et aabent Øie for denne Side af Sagen, som Statsudgifterne allerede nu have nødvendiggjort Paalæg af Skatter, som man vistnok

har i andre Lande, men hvor de, saavidt vides, ere blevne indførte under eller efter Krige, der have stillet de stærkeste Krav til Folkenes Skatteevne, paalagt dem de største Opofrelser. At ordne vor Statsholdning saaledes, at det i Fredstid bliver nødvendigt at paalægge Nationen Skatter som de, vi i 1814 maatte bære og villigen bar, vilde være til Skade ogsaa for vort Forsvar, idet det vilde svække vor Evne til, naar Krigen kom, at bære de med denne forbundne Byrder.

Fuldt ud at tilfredsstille alle de Hensyn, der ved Organisation af vore Stridskræfter gjøre sig gjældende, er en Umulighed. Og vilde man særligt tage Sigte paa en enkelt Side af Sagen og søge at lade den helt ske Fyldst, da vilde det ikke kunne ske uden paa Bekostning af Sagens andre Sider, der uvægerligen maatte komme til at staa tilbage. Det gjælder derfor at have samtlige for Øie og saavidt muligt søge at tilfredsstille dem, alt efter deres Vigtighed. Da der imidlertid, naar saa mange Hensyn skal tages, altid vil være forskellige Meninger om, hvad der er det Væsentligste, hvad der fortrinsvis bør søges fremmet, og hvorledes dette hensigtsmæssigst skal gjøres, følger deraf, at ingen Organisationsplan helt vil kunne tilfredsstille. Der vil altid mod enhver kunne rettes forskellige, og naar Sagen ikke sees fra alle Sider, delvis beretigede Anker.

I den Organisationsplan, for hvilken der i det Nedenstaaende vil blive gjort Rede, er det 3 Ordninger, der maa betragtes som Kjernen i Planen. Disse Grundtræk ere:

1. En saadan Opbudsordning, at ved Infanteriet Bataljonerne og ved Specialvaabnene de tilsvarende Afdelinger dannes af de 12 første Aarsklasser. At klargjøre, hvorledes Forholdene vilde stille sig ved en Organisation, baseret paa en saadan Opbudsordning, er som foran anført netop Foranledningen til nærværende fremstilling.
2. En Organisation af Infanteriet i Regi-

menter paa 3 Bataljoner, hvilke Regimenter for at blive saa fast sammensatte som mnlgt skulle danne saavel den taktiske som den administrative Enhed, og

3. At Regimenterne og de tilsvarende Afdelinger ved Specialvaabnene alternerende hvert andet Aar henføres til den Del af Krigsstyrken, der som Landværn ikke maa anvendes udenfor Landets Grænser, og hvert andet Aar til Linien, der kan anvendes udenfor Landet.

Fordelene ved den anførte Opbudsordning skulde være en hurtigere Mobilisering og en større Krigsdygtighed ved Afdelingerne.

Inddelingen i Regimenter paa 3 Bataljoner er begrundet dels i, at denne Inddeling saavel efter udenlandske som efter vore egne Erfaringer har vist sig at være den hensigtsmæssigste, idet saadanne Regimenter ere den Infanteristyrke, der samtidigt med, at den kan optræde med stor Kraft, uden Vanskelighed lader sig lede af en enkelt Mand. De ere derhos en saa vidt stor og fast sammensat Styrke, at der af dem i Mobiliseringsøjeblikket kan dannes Brigader og Divisioner, medens de enkelte Bataljoner ere for smaa Afdelinger dertil.

Ved Forslaget om, at de ensartet organiserede Afdelinger alternerende skulle danne Linie og Landværn, er det 3 Betragtninger, der have gjort sig gjældende. For det Første er det Hensynet til at opretholde Landværnsbegrebet, idet Landværnet kommer til at bestaa af bestemte, paa Forhaand udpegede Afdelinger. Dernæst er det skeet, for at det ikke skulde kunne resikeres, at enkelte Landsdele ved Krigens Udbrud, forinden man endnu har fuld Oversigt over Forholdene, midlertidigt skulde kunne blive blottede for Tropper. Og endelig er det Hensynet til Bedækningstroppe for vore Befæstninger.

I det Nedenstaaende skal det her Anførte blive søgt nærmere udviklet og begrundet, ligesom der skal blive gjort Rede for, hvorledes Organisationen i det Hele er tænkt gennemført.

Stridskræfterne i Tromsø Stift ere ladte ganske ud af Betragtning, da det af budget-

mæssige Hensyn visselig ikke vil være muligt i nogen nærmere Fremtid at gennem-

føre nogen anden Organisation af dem end den nuværende som et Lokalværn.

Infanteriet.

Efter Gjenoprettelsen af Norske Jægerkorps tæller Infanteriet nu 21 Liniebataljoner og 21 Landværnsbataljoner. Af disse 42 Bataljoner vil netop kunne dannes 14 Regimenter à 3 Bataljoner. I det som Bilag — Bilag 1 — medfølgende Tableau er søgt anskueliggjort, hvorledes Forholdene vilde stille sig ved en Inddeling af Infanteriet i Regimenter med 12 Aarsklasser i Opbudet. Da den i de 5 Infanteribrigaders Linie og Landværn rulleførte Styrke — Hjulrytterkompanierne fraregnede — den 31te Marts 1902 udgjorde 53 980 Mand, vilde for de 42 Bataljoner den gennemsnitlige Styrke blive 1 285 Mand pr. Bataljon og altsaa for 3 Bataljoner eller 1 Regiment 3 855 Mand. Idet der gaaes ud fra, at de nuværende Brigadedistrikter i det Væsentlige vilde blive bibeholdt, da de i det Store og Hele have vist sig vel afpassede efter vore naturlige Forhold, viser det sig, at Mandskabsstyrken i 1ste og 2den Brigades Distrikt, det egentlige Østenfjeldske, er tilstrækkeligt stor til, at deraf kan opsættes 6 Regimenter. Der forefindes ogsaa der nu, naar Jægerkorps medregnes, 18 Bataljoner. For at throndhjemsk Brigade, den nordenfjeldske, skal kunne opsættes med 3 Regimenter, maa, da Mandskabsstyrken nu er for liden dertil, den større Del af Fjordenes Korpses Udskrivningsdistrikter overføres fra bergenske til throndhjemsk Brigade. En saadan Overførsel er ogsaa i den kommanderende Generals Forslag forudsat at skulle finde Sted. For at erstatte det Tab i Mandskabsstyrke, bergenske Brigade, den vestenfjeldske, derved vilde lide, maa for at denne Brigade skal kunne opsættes med 3 Regimenter ei alene hele det nuværende kristiansandske Korps men ogsaa ca. $\frac{1}{2}$ Kompani af Stavanger Korps, begge af kristiansandske Brigade, overføres til bergenske Brigade. Navnet kristiansandske Korps er for Øvrigt temmelig misvisende, da dets Udskrivningsdistrikt strækker sig fra og med Stavanger i Syd

nordover et godt Stykke ind i Bergens Stift. Mandskabsstyrken i de resterende 3 Korps af kristiansandske Brigade: Thelemarken, Nedenæs og Stavanger vil være passende til deraf at danne 2 Regimenter.

Som anført er Landværnet tænkt dannet af Halvparten af Afdelingerne, for Infanteriets Vedkommende Regimenterne, og saaledes, at Regimenterne alternerende hvert andet Aar skulde danne Linien eller Unionskontingenten og hvert andet Aar Landværnet eller den Del af Stridskræfterne, der kun maa anvendes indenfor Landets Grænser. Opstiller man den Regel, at Unionskontingenten de lige Aar skulde dannes af Regimenterne med lige Numere og i de ulige Aar af dem med ulige Numere, maatte man ved Numereringen af Regimenterne, hvilke antages at burde være fortløbende inden den hele Armee, iagttage, at de forskjellige Hensyn, som derved vilde gøre sig gjældende, skede Fyldest. Som saadanne Hensyn kan særlig nævnes: Sammendragning af Regimenterne til høiere Enheder, Brigader og Divisioner — en nogenlunde jevn Fordeling af de hjemmeværende Afdelinger, saaledes at det ikke skal kunne ske, at enkelte Landsdele ved Krigens Udbrud kunde blive aldeles blottede for Tropper — og endelig Hensynet til Bedækningstropper for Fæstningerne. Ved den i Tableaulet opstillede Numerering af Regimenterne vilde formentlig disse Hensyn ske Fyldest. I de lige Aar vilde den nordenfjeldske Unionskontingent — den saakaldte kombinerede throndhjemsk Brigade — dannes af denne Brigades nordligste og sydligste Regimenter. I de ulige Aar vilde Unionskontingenten blive at danne af throndhjemsk Brigades mellemste og af bergenske Brigades nordligste Regiment. Den Unionskontingent, man har tænkt sig dannet væsentligst af østenfjeldske Afdelinger og organiseret som en Armeedivision, vilde komme til at bestaa af 3 østenfjeldske, 1 bergensk og 1 kristiansandsk Regiment.

Ved den her angivne Ordning vilde de Fordringer, der kan stilles til Organisationen af Landværet, følgende 2 blive opfyldte: det vilde komme til at bestaa af paa Forhaand udpegede Afdelinger, og det vilde ikke kunne indtræffe, at større Landsdele ved Krigens Udbrud, forinden man endnu har faaet fuld Klarhed over Situationen, blive blottede for Tropper. Paa den anden Side vil Ordningen vistnok medføre den Ulempe, at Organisationen og Afsendelsen af Unionskontingenten vil medtage længere Tid, end om man kunde sammensætte den af de nærmest vor Østgrænse liggende Afdelinger og lade de vestenfjeldske Afdelinger danne Landværet. Men under den Krigseventualitet, at Hovedangrebet skede paa Sveriges Østkyst, fik Svenskerne tage det første Stød og vore Stridskræfter danne Reserven. Nogen synderlig Forsinkelse i Fremkomsten til Krigstheatret af vore Stridskræfter vilde der sandsynligvis heller ikke blive Spørgsmaal om, da i et saadant Tilfælde antagelig de svenske Jernbaner til at begynde med vilde blive i den Grad optagne med Transporter af svenske Tropper og Krigsfornodenheder, at de ikke samtidigt vilde kunne overtage Fremskaffelsen af de norske Stridskræfter.

Det er ovenfor anført, at den østfjeldske til Unionskontingent bestemte Armee-division maatte have som fast Bestanddel et bergensk Regiment. En saadan Ordning vilde under de nuværende Kommunikationsforhold være forbunden med Betænkelighed. Men naar Bergensbanen om faa Aar bliver fuldført, vil Forholdene med Hensyn til Benyttelsen af de vestenfjeldske Afdelinger i Forbindelse med de østfjeldske undergaa en stor Forandring. Det vil da ikke være forbundet med større Vanskelighed og medtage synderligt længere Tid — ca. 11 Timer — at bringe et Regiment fra Bergen til Kristiania end fra Lillehammer til Kristiania.

Det er i det Hele væsentligst kun for det Tilfælde, at Krigen bliver os paaført pludseligt og uventet, kommer som et Overfald, at det er af overveiende Betydning, at Mobiliseringen kan foregaa hurtigst muligt.

Men i et saadant Tilfælde vilde der, indtil Angrebet var afslaaet, ikke kunne blive Spørgsmaal om Afsendelse af nogen Unionskontingent. Hæren vilde blive at danne af samtlige forhaandenværende Afdelinger nanset Linie eller Landværn. Det er klart, ligesom ogsaa almindeligt anerkjendt, at Sammenragningen af Bataljonerne vilde kunne foregaa ulige hurtigere, naar deres Udskrivningsdistrikter kun vare halvt saa store og mere ensartede end de nuværende. Skulde ved de Regimenter, der delvis rekrutteres fra langstrakte Fjelddale, den ene Bataljon ikke kunne samles saa hurtigt som de 2 andre Bataljoner, fik man, hvis Situationen var saadan, at man ikke kunde vente paa den tredie Bataljon, lade Regimentet rykke ud med 2 Bataljoner, og lade den tredie komme efter. I et saadant Tilfælde, hvor den til Raadighed staaende Tid vilde være til det Yderste begrænset, vilde det ogsaa være en overordentlig Fordel, at de Afdelinger, hvoraf Hæren blev at danne, være ensartet organiserede og øvede, og at de allerede i Fredstid vare opstillede i de større taktiske Enheder, Regimenterne, hvoraf de større Hærenheder bleve at danne. Af 2 Regimenter danner man med Lethed i Mobiliseringsøjeblikket en for Anvendelse i Felt strax velskikket Brigade. Men skal man i Mobiliseringsøjeblikket slaa 3 tidligere af hinanden ganske uafhængige og ukjendte Bataljoner sammen til 1 Regiment, vil det til at begynde med blive en løst sammensat Afdeling.

For vore Kystbefæstninger: ved Agdenes, Bergen, Kristiansand og i Kristianiafjorden, er det anseet nødvendigt at have Bedækningstropper af Infanteri. Disse ere efter den nuværende Organisation tænkt at skulle bestaa dels af Landstorms- og dels af Landværnsafdelinger, og er der efter de i St. Prp. No. 99 (1900/1901) meddelte Oplysninger hertil disponeret ikke mindre end 8 Landværnsbataljoner eller ca. $\frac{2}{3}$ af den hele Landværnsstyrke. Af Hensyn til de Mangler, der klæber sig ved denne Ordning, er i de Forslag, der foreligge til Forandring i vor Hærordning Opgaven at skaffe Infan-

teribedækning for Kystbefæstningerne søgt løst paa en anden Maade, nemlig ved Opsættelsen af egne dertil bestemte Tropicstyrker. Saaledes er i et af Forslagene Infanteribedækningen for Agdenæs Befæstninger foreslaaet tilveiebragt derved, at der ved Organisationen af de throndhjemiske Regimenter affdeles en egen udenfor Regimentsforband staaende Bataljon, der skulde have til særlig Opgave at danne saadan Bedækning. For Kristiansands og Bergens Vedkommende er i samme Forslag Bedækningsbataljonerne tænkt dannede af de derværende Bjergbatterier i Forbindelse med Landstorm. Og til Sikring af Drøbaksunds og Tønsbergfjordens Befæstninger er særligt det gjenoprettede norske Jægerkorps i Forbindelse med Landstorm tænkt anvendt. For de udenfor det søndenfjeldske Operationstheater liggende Befæstninger antog Militærkomiteen derimod — paa 1 Medlem nær — at man uden større Betænkelighed kunde lade de nærmeste Infanteriafdelinger, fortrinsvis af Landstormen, overtage Tjenesten som Bedækningstropper.

De her omhandlede Befæstninger ere ikke Fæstninger i den Forstand, at Besætningerne staa bag Volde og Grave og derved ere dækkede. De ere for den største Del aabne Batterier, der ere sterkt udsatte for at blive tagne eller ødelagte ved Angreb fra Landsiden. Det bliver derfor Bedækningstroppernes Opgave i aaben Mark at møde og afslaa Angreb af landsatte Tropper, og denne Opgave vilde i de fleste Tilfælde ikke blive en saa ganske let. Saalænge man ikke kan føle sig fuldt sikker for, at et alvorligt Angreb paa Kystbefæstningerne ikke er at befrygte — hvad der som Regel vil være Tilfældet ved en Krigs Udbrud, forinden Forholdene endnu have udviklet sig — vil det derfor være nødvendigt, at Bedækningstropperne bestaa af vel øvede og kyndigt førte Afdelinger. Da at stole bare paa Landstormen vilde visselig være hoist betænkeligt og kunne have skjæbnesvangre Følger. Hvis Forholdene skulde være af den Art eller have udviklet sig saaledes, at der ikke var Spørgsmaal om noget alvorligt

Angreb paa Kystbefæstningerne — f. Ex. i Tilfælde af Alliance med en Sømagt, der var ubestridt Herre tilsøs — vilde derimod nok Bevogtningen af dem kunne overlades Landstormsafdelinger.

Det er en væsentlig Ulempe ved Befæstninger, at de i høi Grad lægge Beslag baade paa de Pengemidler, Landet er i Stand til at afse til sit Forsvarsvæsen, og derhos paa de disponible Stridskræfter. Kystartilleriet, der, naar undtages for Oscarsborgs Vedkommende, er oprettet i de senere Aar, er et kostbart Vaaben, der alene i Lønninger kræver over 1/2 Million Kroner aarlig. Men det er nødvendigt at have for Kystbefæstningernes Skyld. Skulde Krigen arte sig saaledes, at der ikke blev Spørgsmaal om noget Angreb paa vore Kystbefæstninger, vilde Kystartilleriet ikke komme til at spille nogen Rolle under Krigen, det vilde ikke blive til nogen Nytte for Forsvaret. Dette er beklageligt, men uundgaaeligt. Men skulde man gaa videre og for Kystbefæstningernes Skyld binde en Dæl af vor mobile Infanteristyrke eller gjøre den mindre skikket til at løse de forskjelligartede Opgaver, der vilde kunne tilfalde den under en almindelig Krig, da vilde det i en betænkelig Grad svække vor Forsvarsevne. Thi vistnok er det saa, at de Afdelinger, der maatte blive opsatte med det specielle Formaal at danne Bedækningstropper for Kystbefæstningerne, enhver for sin særskilte Befæstning, hvis Forholdene skulde udvikle sig saaledes, at der ikke blev nogen Nødvendighed for deres Anvendelse hertil, vilde kunne bruges andetsteds. Men Afdelinger, der ere opsatte i et bestemt Øiemed og uden organisk Forbindelse med Armeens øvrige Afdelinger, vilde naturligen blive uddannede med det for Øie at blive i Stand til i Krigstilfælde bedst muligt at løse den Opgave, der allerede paa Forhaand er dem tildelt, og for hvilken de ere opsatte. Deres Uddannelse vilde derfor let blive ensidig, hvilket i Forbindelse med, at de vilde komme til at staa isolerede, vilde gjøre dem mindre skikkede til Deltagelse i en almindelig Krig. Og det er dog de der forefaldende Begivenheder,

der ere det Afgjørende for Krigens Udfald og for Landets Skjæbne.

Naar som her foreslaaet de Regimenter, der skulle danne Landværn, ere jevnt fordelte ndover Landet, vil det ikke falde vanskeligt ved Hjælp af dem at skaffe de fornødne Bedækningstropper til Kystbefæstningerne. Ved Agdenæs vilde saaledes 1 Bataljon, baade af 13de og af 14de Regiment — det nordligste og det mellemste af de thronhjemske Regimenter — blive rekrutterede fra Distrikter, der ligge nær Befæstningerne, saaledes at en af disse Bataljoner hurtigt vilde kunne samles til Beskyttelse af dem.

Til Dækning af de bergenske Befæstninger vilde den Bataljon, der blev rekrutteret fra Bergen og nærmeste Omegn, kunne opsættes med kort Varsel. Skulde Krigen udbryde i det Aar, i hvilket det Regiment, til hvilket denne Bataljon hører, skal danne Unionskontingent, maatte Regimentet foreløbig afgaa med kun 2 Bataljoner, indtil den Bataljon, der midlertidig har daaet Bedækning for Kystbefæstningerne, kunde blive afost af Afdelinger af det bergenske Regiment, det sydligste, hvis Tur det er at danne Landværn, hvorefter Bataljonen kunde blive eftersendt for at støde til sit Regiment.

Paa samme Maade maatte man forholde sig for de kristiansandske Befæstningers Vedkommende.

Opgaven at danne Bedækningstropper for Befæstningerne i Kristianiafjorden er nu i første Haand tiltænkt Kristianiabataljonerne og det gjenoprettede norske Jægerkorps. Denne Opgave vilde fremdeles kunne tillægges det nye Kristiania Regiment og norske Jægerkorps — dette ogsaa forudsat organiseret som et Regiment paa 3 Bataljoner —, naar man blot iagttog, at disse 2 Regimenter ikke samtidigt skulde danne Unionskontingent.

Til Bedækningstropper for de nye permanente Befæstninger ved vor sydøstlige Landgrænse behøves der formentlig ikke paa Forhaand at træffes nogen Forføining, da det ikke vel kan tænkes, at der vilde blive Kamp om disse Befæstninger uden under en

saadan Krigseventualitet, at de vilde blive at dække af Afdelinger af Liniearmeen.

Regimenternes og Bataljonernes Organisation

foreslaaes saadan:

Regimenternes 3 Bataljoner danne hvert sit Udskrivningsdistrikt. Nogen Udjevning af Bataljonernes Styrke ved Overførsel af Mandskaber fra den ene Bataljon til den anden bør som Regel ikke finde Sted. Naar Regimenternes eller Bataljonernes Styrke paa Grund af Folkemængdens ulige Tiltagen er kommen til at fremvise altfor stor Forskjel, bør denne Forskjel, ligesom ogsaa hidtil har været Tilfældet, udjevnes ved en Omregulering af Distrikterne.

I Spidsen for Regimentet staar en Regimentschef, Oberst. Dels af budgetmæssige Hensyn og dels for at skaffe Regimentschefen under Fredstid den ønskelige Øvelse og et passeligt Arbeide og Beskjæftigelse med Detaljerne har man tænkt sig, at Regimentschefen i Fred foruden at føre Kommandoen og lede Administrationen af Regimentet ogsaa kunde være Chef for en af Bataljonerne, hvilkensomhelst. Efter den Erfaring, Under tegnede gjorde under de henved 11 Aar, i hvilke jeg var Chef for Nordmøre Korps og Nordmøre Liniebataljon, kom jeg til den Opfatning, at det vilde været høist uheldigt for min Uddannelse og Dygtiggjøren til min Gjerning, om jeg kun havde været Chef for Korpsen og ikke tillige for Linjebataljonen. Jeg vilde, hvis jeg blot havde været Korpschef, have faaet altfor lidet Arbeide, altfor liden Befatning med og Indsigt i Detaljerne og altfor liden praktisk Øvelse i Tropsføring. Og Administrationen af en Kreds bataljon vil kræve langt mindre — ikke stort over Halvparten — af den Tid og det Arbeide, som Administrationen af en af de nuværende Liniebataljoner lægger Beslag paa. Det er de yngre Aarsklasser, særlig Rekrutaarsklassen, der volder det meste Arbeide, og denne vil ved en Kreds bataljon kun blive halvt saa stor som ved en Liniebataljon.

Forholdet bør imidlertid ordnes saaledes, at Regimentschefen naarsomhelst, og uden at noget rives itu, kan optræde som Regimentschef og overlade Bataljonen til den Officier, der i saadant Tilfælde skal overtage samme. Arkivet bør derfor ikke, som ved de nuværende Korps'er, være sammenknyttet mellem Regimentet og den Bataljon, for hvilken Regimentschefen fungerer som Chef, men der bør føres 2 særskilte Arkiver, et for Regimentet og et for denne Bataljon. Der bør derfor ved Regimentet være ansat en Regimentsadjutant med en Underofficier som Skriver, og ved den Bataljon, der kommanderes af Regimentschefen, det samme Administrationspersonale som ved de øvrige Bataljoner.

Ved de aarlige 24 Dages Vaabenøvelser, hvori de ældre Mandskaber og alt Befal deltager, har hidtil og maa nødvendigvis saavel af Hensyn til Mandskabernes som Befalets Uddannelse den større Del af Tiden anvendes til Øvelser i mindre Afdelinger, navnlig i Kompani. Det vil altid kun blive en kortere Tid, i Høiden 4 à 5 Dage, der vil kunne afsees til Øvelser med saa stor Styrke som et Regiment. Ved disse Øvelser bør selvfølgelig Regimentet føres af Regimentschefen og hans Bataljon om muligt helst af den Officier, der er udset til i Tilfælde af Mobilisering at overtage Kommandoen over samme. Denne Officier vilde der ved erholde en ønskelig Anledning til i nogen Grad at lære at kjende og at føre den Afdeling, han i Krig vilde komme til at kommandere.

For at Regimentet skal kunne være en saa ensartet og fast sammensat Afdeling som muligt, bør den være ei alene den taktiske, men ogsaa den administrative Enhed. Administrationen af Regimentets saavel Pengevæsen som Materiel bør derfor underlægges en Regimentsintendant med en Underofficier som Assistent. Ved Regimentsadministrationen bør derhos ansættes en Bossemager og 2 Haandværkersergenter — en Skrædder og en Skomager. Regimentsintendanten med Assistenten og Bossemageren vilde have at medfølge Regimentet i Felten,

medens Haandværkersergenterne bleve tilbage ved Depotet.

Bataljonernes Stabspersonale er tænkt bestaaende af: 1 Bataljonschef, Oberstløjtnant, 1 Adjutant, 1 Bataljonsforvalter, 1 Vognmester og 1 Kaptein, hvilken sidste, da hans Opgave i Tilfælde af Krig vilde være, at forrette som Chef for Bataljonens Depotkompani, formentlig rettest benævnes Depotkaptein.

For Regimentsintendanten med Assistent vilde det, særligt under Vaabenøvelserne og i Tilfælde af Mobilisering, være ugjærligt, medmindre der var et Mellemlid mellem ham og Bataljonerne, at tilfredsstille de Fordringer, der maa stilles til en god og prompte Administration. Der maa derfor ved Bataljonerne ansættes en Funktionær svarende til de nuværende Underkvartermestere, hvilken Funktionær findes mest passende at kunne benævnes Bataljonsforvalter.

Under den nuværende Bataljonsadministration har Bestyrelsen af Bataljonernes Regnskabsvæsen og Materiel under Chefens Overledelse været henlagt under Kvartermesteren med Bistand af Underkvartermesteren. Kvartermesterne have som Regel været yngre Kapteiner, der ere komne til denne sin Gjærning uden nogen Øvelse og Erfaring i samme, og de ere sjelden blevne staaende i Stillingen i nogen længere Tid. Det har derfor faldt ganske naturligt, at det væsentligste Arbejde med Detaljadministrationen er kommet til at blive udført af Underkvartermesterne, hvem man visselig kan give det Skudsmaal, at de i det Store og Hele have været sjelden duelige og samvittighedsfulde Mænd. Det er derfor ikke at undres over, at man, især hvis man væsentligst har fæstet sig ved Fredsforholdene og ikke har haft tilstrækkeligt aabent Øie for, hvorledes Sagen vilde stille sig i Krig, har fundet det lidt ubilligt, at de Mænd, der havde det egentlige Arbejde og det reelle, om end ikke formelle Ansvar, ikke ogsaa havde en tilsvarende Stilling. Denne Opfatning har faaet sit Udtryk i den ved de nyopsatte Afdelinger, Norske Jægerkorps og de to nordlandske Bataljoner, som fore-

løbig indførte Ordning, idet Kvartermesterposterne ved dem ere blevne besatte med Underofficierer, der ere blevne udnævnte til Premierløjtnanter.

Under den her foreslaaede Regimentsorganisation vilde der indtræde ganske andre Forhold med Hensyn til Administrationen. Bestyrelsen af saavel Regnskabsvæsenet som Materiellet vilde under Regimentschefens Overtilsyn blive tillagt en Regimentsintendant, hvis Stilling ikke som de nuværende Kvartermesters vilde være en Gjennemgangsstilling, men en fast. Da Regimentsintendanten derfor maa antages at ville komme til Stillingen med Erfaring og Øvelse i de til samme hørende Gjøremaal, vilde han baade kunne og maatte overtage den fulde Ledelse og Ansvar for Administrationen. Bataljonsforvalterne vilde kun blive hans underordnede Medhjælpere, der hver for sin Bataljon vilde have at udføre det rene Detaljarbejde ved Administrationen. Der vilde derfor ikke være nogen Grund til, at disse Funktionærer skulde have Officiersstilling. Dette vilde meget mere kunne befrygtes at ville blive til Skade for den gode Udførelse af det dem paahvilende Arbejde. Det ligger i den menneskelige Natur og stadfæstes ogsaa af Erfaring, at det ikke virker heldigt, naar Mænd, hvem det tilligger at udføre et rent Detaljarbejde, gives en Stilling, der ikke svarer til det Arbejde, det paaligger dem at udføre. De ville da saa let komme til at føle sig for fine og fornemme til at udføre saadant Detaljarbejde. Under den foreslaaede Organisation bør derfor Bataljonsforvalterne være Underofficierer, Kommandersergenter, med sædvanlig Adgang til at udnævnes til Fanjunkere.

I Tilfælde af Krig, naar Regimentet rykker ud, maatte Bataljonsforvalterne blive tilbage ved Depotterne for at være behjælpelige ved Bestyrelsen af Depotkompaniernes Regnskabsvæsen og Materiel. Der vilde imidlertid da ved de marscherende Bataljoner blive Behov for Funktionærer, der kunde overtage Bataljonsforvalternes Arbejde. Det har været foreslaaet som saadanne at anvende dertil specielt uddannede værnepligtige Officierer. Efter den Erfaring og Kjendskab til vore

værnepligtige Officierer, som Undertegnede har havt Anledning til at erhverve, betvivler jeg imidlertid høiligen, at dette vilde kunne føre til noget heldigt Resultat. Det vilde i al Fald vist kun blive rent undtagelsesvis, at man vilde kunne faa værnepligtige Officierer, der vilde være i Stand til paa tilfredsstillende Maade at udføre et saadant Arbejde, der vilde ligge saa fjernt fra deres hele Uddannelse og Livsbeskæftigelse. Da vilde man formentlig kunne erholde en langt bedre Stedfortræder for Bataljonsforvalteren ved i Fred at besætte Stillingen som Bataljonens Vognmester med en fastlønnet Underofficier. Denne Stilling skal efter den nugældende Organisationsplan i Tilfælde af Mobilisering udfyldes med en værnepligtig Korporal. Men dette er en aldeles uholdbar Ordning. Det er ingen ganske let Sag at føre Kommandoen over en Bataljons Træn. Dertil udfordres foruden Kommandoevne ogsaa adskillig Erfaring og Øvelse. Dette kan man ikke vente at finde hos en værnepligtig Korporal. Den for Stillingen bedst skikkede vil man kunne faa i en dygtig Underofficier — især hvis han er Gaardbruger —, der er bleven uddannet til og under de aarlige Vaabenøvelser har forrettet som Træninstruktør og Vognmester. Ogsaa for Fredsøvelserne vilde Besættelsen af Vognmesterstillingen være meget ønskelig. Som Træninstruktør maa der nu under Vaabenøvelserne beordres en af Kompaniernes Underofficierer, almindeligvis en af de dygtigere, til Skade baade for dennes Uddannelse og for Tjenesten ved Kompaniet. At undgaa dette vilde være en stor Fordel. Hvis saa Vognmesteren blev indbeordret til Tjenstgjøring ved Depotet et Par Maaneder efter Vaabenøvelserne for at assistere ved og sætte sig ind i Regnskabsvæsenet og Materiellets Behandling, vilde han visselig ved Mobilisering i enhver Henseende kunne gjøre Fyldest for sig i Bataljonsforvalterens Sted.

Ved Mobilisering maatte der opsættes en Depotbataljon pr. Regiment, bestaaende af et Kompani for hver Bataljon. Kadrene for disse Depotbataljoner har man i de foreliggende Organisationsforslag tænkt at erholde:

1. af Officerer og Underofficerer, faldne for Aldersgrænsen,
2. af Befal og ældre Elever ved Underofficierskolerne,
3. af ældre Elever af Krigsskolen,
4. af overtalligt værnepligtigt Befal og
5. efter Generalstabens Forslag af 7de April 1900 af de Kapteiner, der for Tiden ere ansatte som Kvartermestere ved Bataljonerne.

At der af de for Aldersgrænsen faldne Officerer vil kunne erholdes et tilstrækkeligt Antal til Depotbataljonschefer skikkede, er vel sandsynligt, naar Aldersgrænseloven har faaet virke i nogen Tid, uagtet der visselig vil blive stærk Anvendelse for disse Officerer dels til Landstormen og dels til forskjellige Stillinger, der behøves i Krig, men som ikke ere besatte i Fred, saaledes f. Ex. ved Etappevæsenet.

Af det nuværende Officersbefal ved Underbefalsskolerne vil det derimod vist være for dristigt at paaregne nogen Afgivelse til Depoterne. Disse Officerer ville sikkerlig tiltrænges til at fylde de Vakancer ved de marscherende Afdelinger, der ved Mobilisering ville opstaa dels paa Grund af, at enkelte Stillinger ikke i Fred ere besatte, saaledes f. Ex. i nærværende Forslag den Bataljonschefspost, der indehaves af Regimentschefen, dels ogsaa af andre uforudseelige, men sikkert paaregnelige Aarsager.

Af de ovenfor under 1—4 nævnte Klasser vil man saaledes antagelig kunne paaregne at erholde Chefen for Depotbataljonen og en Del Instruktører, hvoraf de fleste imidlertid vilde være ganske unge og nøvede og lidet skikkede til selvstændig Virksomhed. Dette vilde give utilfredsstillende Kadres og løst sammensatte Afdelinger. Det vilde derfor være saare ønskeligt og i høj Grad bidrage til at give Fasthed og Effektivitet til det vigtige Led i vore Stridskræfters Organisation, som Depoterne udgjøre, om den af Generalstaben foreslaaede Ordning kunde blive gennemført, at de Kapteinsstillinger, der indehaves af de nuværende Kvartermestere, bleve bibeholdt med den Opgave for disse Kapteiner, at de i Krigstilfælde skulde gjøre

Tjeneste som Chefer for Bataljonernes Depotkompanier. Disse Stillinger vilde blive Gjenmangsstillinger og i Fredstid Uddannelsesstillinger for vedkommende Kapteiner. Idet jeg i det Væsentlige slutter mig til, hvad der i Generalstabens Forslag er anført om Bibeholdelsen af disse Kapteinsstillinger, vil jeg kun foreslaa den Forandring, at de i Stedet for »Stabskapteiner« blive at benævne »Depotkapteiner«, da dette Navn synes mere betegnende. Ligesaa vil jeg betone, at deres Befatning med den administrative Virksomhed ved Regimentet og Bataljonerne væsentligst bør indskrænkes til, hvad der kan tjene til deres egen Uddannelse og Dygtiggjøren for deres Stillinger som Depotkompanichefer. Skulde Udskrivningsvæsenet fortvarende komme til at tilligge Bataljonscheferne, burde de ogsaa anvendes som disses Assisterer ved Udførelsen af dette Arbejde, til Lettelse for Bataljonscheferne og til Uddannelse for dem selv.

For at et af Hovedformaalene ved den her foreslaaede Inddeling af Infanteriet i Regimenter, at disse skulle danne ensartede Afdelinger, der ere i Besiddelse af stor indre Fasthed, skal kunne opnaaes, vil det være nødvendigt, at samtlige Regimentets 3 Bataljoner have fælles Øvelsesplads, og at alt Materiel bliver opbevaret paa et Sted. For de fleste af Regimenternes Vedkommende vilde denne Fordring antagelig kunne blive opfyldt, uden at der vilde møde særlige Vanskeligheder. Ved enkelte vilde der dog sandsynligvis blive Spørgsmaal om nogen Udvidelse af Exerцерpladsene og Tilbygninger eller Indredningsarbejder ved Depotlokalerne og derhos, at man fandt sig i ikke til at begynde med at have Alt saa fuldkomment som ønskeligt kunde være. Der har været og er visselig fremdeles ved flere af vore Exerцерpladse store Mangler, og der reises stadigt — med Rette eller Urette — Krav paa dels at faa nye Exerцерpladse og dels at faa de havende forbedrede i forskjellige Retninger. Saadanne Krav ere navnlig i de senere Aar af Statsmyndighederne søgte imødekomne i al den Udstrækning, budgetmæssige Hensyn har kunnet tillade. Men

om Alt end ikke er eller har været saa fuldkomment, som det kunde ønskes, har dette dog ikke været til Hinder for, at praktiske og energiske Chefer have kunnet

give sine Afdelinger en fuldt tilfredsstillende Uddannelse.

Formentlig ville Regimenterne, i al Fald foreløbigt, kunne benytte følgende Exerцерpladse:

1ste Regiment	Smaalenenes	Fredriksstad
2det —	Østerdalens	Terningmoen
3die —	Oplandenes	Jørstadmoen
4de —	Vestfoldske	Helgelandsmoen
5te —	Kristiania	Gardermoen
6te —	Norske Jægerkorps	Gardermoen
7de —	Thelemarken	Graatenmoen
8de —	Kristiansands	Gimlemoen
9de —	Stavanger	Maldesletten
10de —	Bergens	Tvilde og Bømoen
11te —	Sogns	Tvilde og Bømoen
12te —	Søndmøre	Sætnesmoen
13de —	Nordmøre	Værnes
14de —	Thronhjems	Værnes

Rulleførselen af de endnu ikke udskrevne Mandskaber er som bekjendt nu som Regel overdraget Landværnskompanicheferne. Det vilde blive en naturlig Følge af den her foreslaaede Ordning, at samtlige Kompanichefer kom til at overtage Rulleførselen af de endnu ikke udskrevne Mandskaber, hver for sit Kompanidistrikt. Dette vilde ogsaa i andre Henseender medføre Fordele. Kompanicheferne vilde saaledes lære sine Mandskaber at kjende, allerede forinden de indtraadte i Kompaniet. Og dernæst vilde alle Kompanichefer, og det strax de kom i saadan Stilling, ikke som nu blot de ældste, erholde et nyttigt Kjendskab til Udskrivningsvæsenet og de dermed i Forbindelse staaende Forhold.

Der blev som bekjendt for nogle Aar siden truffet den Ordning, at Udskrivningsvæsenet, der tidligere havde tilligget Krigskommissærerne, blev overdraget Landværnsbataljonscheferne, hver for sit Distrikt. Denne Ordning har ikke vakt synderligt Bifald, og der er vakt Motion om Forandring i samme. Skulde det imidlertid blive besluttet, at Udskrivningsvæsenet fremdeles skulde blive at overtage af i aktiv Tjeneste staaende militære Chefer, maatte

samtlige Bataljonschefer overtage samme, hver for sit Distrikt.

De nuværende 2 Hjulrytterkompanier, det søndenfjeldske og det nordenfjeldske, maatte i Tilfælde af Mobilisering blive at dele i 2 lige store Dele, hvoraf den ene blev at tildele Unionskontingenten, den anden den hjemmeværende Styrke.

Ved Organisationen af Landstormen er det ikke tænkt anden Forandring end, at der blev 1 Landstorms bataljon for hvert Regiment, og at Landstorms bataljonen kom til at bestaa af 6 Kompanier.

Høiere Troppesforband.

I de Forslag til Forandring i vor Hærs ordning, der forelaa for Stortinget i 1902, var der bragt paa Bane og stærkt fremholdt Ønskeligheden af, at Staberne — Chef med Stabspersonale — for de større Afdelinger, hvori vore Stridskræfter i Tilfælde af Krig vilde komme til at optræde, vare opsatte allerede i Fred. Der var til den Ende bragt i Forslag Opsættelsen af Staber for Hærsstyrker af den Størrelse, der med et almin-

deligt europæisk Navn kaldes Divisioner, eller med et fra svensk laant Navn «Fordelinger», og dette enten med Bibehold af de nuværende Brigadekommandoer og Brigadedistrikter eller med Ophævelsen af samme.

Om Ophævelsen af den nuværende Brigadeinddeling, der i alt Væsentligt har bestaaet, lige siden vor Armee blev organiseret kort efter 1814, og som visselig maa siges at have vist sig i det Store og Hele at være vel afpasset efter vore naturlige Forhold, derom vil der vel neppe for Alvor kunne blive Spørgsmaal. Gaar man ud fra, at de nuværende Brigader i det Væsentlige blive at bibeholde, bliver det at undersøge, om der i saa Fald og med den Organisation, der her er bragt i Forslag, vil være Føie til allerede i Fred at oprette Kommandoenheder omfattende 2 Brigader. Undertegnede er kommen til det Resultat, at en saadan Foranstaltning ikke for Tiden vil være at anbefale, idet mod samme vil tale dels budgetmæssige Hensyn og dels, at der ved Foranstaltningen, ved Siden af de Fordele, den kunde medføre, vil klæbe forskellige Mangler.

Af Armeedivisionsstaber er der foreslaaet opsat 2, hver med 1 Chef — Generallejtant — 1 Stabschef — Oberstlejtant af Generalstaben — 1 Divisionsintendant — Oberstlejtant af Intendanturen — 1 Adjutant — Premierlejtant — 2 Skrivere — Underofficierer — og 1 Ordonants — Korporal. Fordelen ved Opsætning allerede i Fred af saadanne Staber skulde være den, at man ved Krigens Udbrud havde færdig den Chef med sin Stab, der da skulde overtage Kommandoen over de Hærstyrker, der vilde faa en til disse Chefers Stillinger svarende Størrelse. Det er anført, at der her ved vilde blive givet et bestemt Udtryk for den Opfatning, at ved et fælles Forsvar af den skandinaviske Halvo norske Tropper kun maa optræde i selvstændige Hærenheder. Da det imidlertid vel nu maa ansees som en fastslaaet Sag, at den norske Unionskontingent aldrig skal optræde anderledes end som en selvstændig norsk Hær, synes der at være liden Føie til, naar der er Spørgs-

maal om at træffe en Foranstaltning som den heromhandlede, at tillægge den her anførte Grund synderlig Vægt. Ved Sagens Afgjørelse bør der ved Siden af de budgetmæssige udelukkende have militære Hensigtsmæssighedshensyn for Øie.

I de store udenlandske Armeer er som bekjendt ei alene Divisionsstaberne men ogsaa Staberne for de almindeligvis af 2 Divisioner bestaaende Armeekorpsers opsatte og i Virksomhed i Fred. Men Forholdene i de store udenlandske Armeer, hvor der er stadig tjenstgjørende Styrker af op til flere Hundredetusinde Mand, ere saa vidt forskellige fra vore smaa Forhold, at hvad der passer for dem, ikke uden videre kan antages at ville passe ogsaa for os. I Sverige, hvor man ikke har Brigadeinddeling, er der 6 saakaldte «Fordelingsdistrikter». Men disse maa ansees nærmest at svare til vore Brigadedistrikter.

Med den her foreslaaede Organisation vilde de eventuelle 2 Armeedivisionschefer komme til at faa Kommandoen, den ene over de 2 østenfjeldske Brigader, 1ste og 2den akershusiske, den anden over kristiansandske og bergenske Brigade. Naar Brigadekommandoerne og Brigadedistrikterne bibeholdes, synes disse 2 Generallejtanter med sine Staber imidlertid neppe i Fredstid at kunne faa synderligt at bestille. De vilde kunne føre den overordnede Kontrol med sine Brigader. Men dette Arbejde vil ulige simple, sandsynligvis ogsaa bedre kunne udføres af en Generalinspektør for Infanteriet, hvilken vil blive foreslaaet ansat. Det er i sin Almindelighed ikke heldigt at oprette Embeder, hvis Indehavere under ordinære Forhold kun have et indskrænket Virksomhedsfelt. Naar de ikke have tilstrækkeligt at gjøre, ville de kunne blive udsatte for den Fristelse at skaffe sig noget at gjøre, og de ville da kunne komme til at blande sig op i Forhold og Detaljer, som de rettest burde holde sig udenfor.

De 2 Divisionschefer skulde, naar Krig udbrød, strax tage Kommandoen over de Divisioner, hvori vor Hærstyrke blev organiseret, og føre den i Felten. Men under

den Forhold, hvori vi leve, og som ikke ere af den Art, at det kan siges, at vi leve med nogen særlig stærk Følelse af til enhver Tid at have Krigen hængende som et Damoklessværd over vore Hoveder, vil det ikke kunne undgaaes, at der ved Besættelsen af de her omhandlede Poster, der vilde høre til de mest honorable og bedst aflønnede, vilde gøre sig mange forskellige Hensyn gjældende, og kanske ikke altid stærkest det at faa dem besatte med de til Hærførere presumptivt bedst skikkede. Dernæst kan ogsaa Alderen i den Tid, der er forløben, fra Vedkommende blev ansat som Divisionschef, og til Krigen bryder ud, have gjort sig gjældende og gjort ham mindre skikket til Chef for de større Hærenheder, der maatte blive opsatte. Men er han først ansat og designeret til saadan Kommando, vil det falde vanskeligt ikke ogsaa at anvende ham dertil, indtil han maatte have vist, at han ikke er skikket til Stillingen. Statsmyndighederne og Armeestyrelsen vilde have et ulige friere Valg til at tage til Chefer for de større Hærenheder de til enhver Tid presumptivt dygtigste, hvis disse ikke paa Forhaand vare udpegede, men der var Adgang til at besætte Stillingerne med hvilken som helst af Brigade- eller Vaabencheferne, ældre eller yngre. Og det er ikke saa, at Besættelsen af disse høiere Kommandoposter ikke vilde kunne blive ordnet paa Forhaand, hvis de her omhandlede Armeedivisionschefer ikke havde. Vore Brigader ere en Fredsinstitution, og i Tilfælde af Krig blive vore Brigadechefer disponible til hvilken som helst Anvendelse. Det henhører til de Mobiliseringsarbejder, som det hvert Aar paa ligger Generalstaben at udføre, for hver enkelt Mobiliseringstermin at træffe den fornødne Ordning med Hensyn til Kommandoforholdene ved de større Hærstyrker, der blive at opsætte, saaledes at det paa Forhaand er bestemt, hvem der i Tilfælde af Mobilisering skal overtage de forskellige Chefstillinger.

Det vilde visselig være til Nytte, om der blev istandbragt en overordnet Kontrol med de forskellige selvstændige Infanteri-

afdelinger. Men denne overordnede Kontrol bør ikke omfatte alene de 4 Brigader, for hvis Vedkommende der er foreslaaet ansat Divisionschefer. Den bør udstrækkes til alle Brigader og til Infanteristyrken i Tromsø Stift. Da det derhos vilde være saare ønskeligt, at Infanteriet havde sin egen Repræsentant, særligt for det Tilfælde, der har indtruffet og let kan indtræffe paa nyt, at baade Stillingen som Chef for Forsvarsdepartementet og Stillingen som kommanderende General indtages af Mænd, der ikke tilhøre Infanteriet, foreslaaes Ansættelsen af en Generalinspektør for Infanteriet. Da der med denne Stilling ikke bør være forbundet synderligt Detaljarbejde, bør han heller ikke tildeles nogen større Stab. 1 Adjutant og 1 Underofficer til Skriver bør være tilstrækkeligt.

Sammenligning mellem en Organisation efter den her foreslaaede og efter den nuværende Opbudsordning.

Anstiller man en Sammenligning mellem, hvorledes Forholdene for Infanteriets Vedkommende vilde stille sig, naar dette blev organiseret saaledes som i det Ovenstaaende fremstillet, og hvorledes de ere det efter den nuværende Organisation eller kunne blive det ved en Organisation baseret paa den nuværende Opbudsordning, vil man formentlig komme til følgende Resultater. Man vil finde, at efter den her foreslaaede Ordning:

- 1) Mobiliseringen vil kunne foregaa væsentligt hurtigere,
- 2) Landværnet blive ulige stærkere,
- 3) Linieafdelingerne erholde større indre Fasthed,
- 4) Administrationsforholdene under Fred blive bedre, og
- 5) at disse Fordele kunne opnaaes uden store økonomiske Opofrelser.

Det er anseet hensigtsmæssigere at fremkomme med denne Sammenligning allerede nu, efter Afslutningen af Fremstillingen af Infanteriets Organisation, fremfor at vente dermed, indtil ogsaa Specialvaabnene vare behandlede, da det væsentligst er Manglerne ved Infanteriets Organisation, der have tiltrukket sig Opmærksomhed. Disse Mangler ere ogsaa af den Art, at de ville kunne afhjælpes ved organisatoriske Foranstaltninger uden at kræve uoverkommelige økonomiske Ofre. Ved de Forbedringer og Udvidelser, der ere bragte paa Bane for Specialvaabnernes Vedkommende, spiller Pengespørgsmaalet en ganske anderledes stor og tildels afgjørende Rolle.

At Mobiliseringen vil kunne foregaa hurtigere, naar Bataljonsdistrikterne kun blive halvt saa store som de nuværende, er klart og almindelig anerkjendt. Ved de Regimenter, ved hvilke den ene Bataljon rekrutteres fra vidtstrakte Fjelddale, vil det som i det Ovenstaaende anført, naar ikke Kommunikationerne ere des bedre, kunne blive Tilfældet, at denne Bataljon ikke kan blive samlet saa hurtigt som de to andre, og at Regimentet, hvis Situationen er saadan, at det ikke gaar an at vente paa denne Bataljon, maa rykke ud med 2 Bataljoner og lade den 3die komme efter. Men selv en Infanteristyrke paa 2 ensartede Bataljoner under en fælles kjendt Chef er en saavidt stor Styrke, at den uden Betænkelse kan indrangeres i høiere Enheder og være skikket til selvstændig Optræden.

Idet man har erkjendt Manglerne ved den nuværende Opbudsordning med Hensyn til en hurtig Mobilisering, er der blevet bragt i Forslag forskjellige Maader, hvorved man haabede i væsentlig Grad at kunne formindske disse Mangler. Man har saaledes antydnet en Forenkling af Indkaldelsesmaaden af Mandskaberne. Man har sat sit Haab til en Forbedring af Kommunikationerne, og man har henvist til en Omregulering af Distrikterne. Hvad de to første af de her nævnte Foranstaltninger angaar, da vilde de utvivlsomt tjene til at lette og paaskynde Samlingen af Mandskaberne og det ligesaa-

vel ved den her foreslaaede som ved den nuværende Opbudsordning. Ved en Omregulering af Distrikterne vilde visselig ogsaa adskillige Fordele i denne Henseende kunne opnaaes. Men denne Foranstaltning har dog sin stærke Begrænsning. Thi den Bestemmelse i Loven af 1866 om Inddelingen i Udskrivningsdistrikter — bataljonsvis — «at Distrikterne blive sammenhængende og ikke afbrydes ved større Fjeldkjæder», er saa begrundet i vore naturlige og militære Forhold og saa skikket til at styrke Samholdet inden Armeen, at den mest muligt bør søges opfyldt. Forholdene ere i saa Henseende ganske anderledes i de udenlandske Armeer, hvor Mandskaberne ere indkaldte til stadig Tjenstgjøring i længere Tid, op til 2 à 3 Aar, og hvor Afdelingerne derfor kunne blive sammenarbejdede langt stærkere end hos os. Naar i et af de fremsatte Forslag til ny Hæror- dning — af Mobiliseringshensyn — en Bataljon er forudsat rekrutteret fra de øvre Distrikter i Østerdalen og i Gudbrandsdalen og en anden Bataljon endog fra de øvre Distrikter i Valdres, i Hallingdal, i Numedal og i det østenfjeldske Thelemarken — da gaar det langt udover Rimelighedens Grænser.

Den Del af vor Hærstyrke, der ikke maa anvendes udenfor Landets Grænser — Landværet — vilde blive langt stærkere efter den her foreslaaede Organisation, end den er det efter den nuværende, og end den vil kunne blive det med en Opbudsordning som den nuværende.

For at ligestille Landværet med Linien ere begge nu tildelte lige mange Aarsklasser; Landværet de 6 ældste, Linien de 6 yngste. Da imidlertid de ældre Aarsklasser paa Grund af den i Aarenes Løb stedfindende Afgang ere væsentligt svagere end de yngre, er Landværets Mandskabsstyrke dog betydeligt mindre end Liniens. Af den i de 5 Infanteribrigaders Linie og Landværet den 31te Marts 1902 rulleførte Styrke, 53 980 Mand, tilhørte 31 609 Mand Linien, medens der i Landværet kun stod 22 371 eller ca. 41 % af den hele Styrke. Enkelte af Landværbataljonerne tæller derfor heller ikke saa mange Mand, at de vilde kunne opsættes

med den bestemte Krigsstyrke af 864 Korporaler og menige Stridende. Dette har vistnok under de forhaandenværende Forhold ikke saa meget at sige, da Landværnsbataljonerne paa Grund af den Bestemmelse i vor Organisationsplan, at Landværnet skal danne Depoterne, ikke ved Mobilisering kan opsættes med mere end 3 Kompanier eller som en $\frac{3}{4}$ Bataljon, og dertil er der Mandskaber nok. Men skulde den komme til Udførelse den fra alle Hold anbefalede Forandring, at de til Opsættelsen af Krigsdepoterne fornødne Kadres tilveiebragtes paa anden Maade end ved Afgivelser fra Landværnet, og Landværnsbataljonerne da kunne opsættes med 4 Kompanier, vilde enkelte af Bataljonerne ikke ved Mobilisering tælle den fulde Krigsstyrke.

Efter den her foreslaaede Ordning vilde Landværnets Numerstyrke blive saa lig Linieis, Unionskontingentens, som det er muligt at faa det.

Med den nuværende Opbudsordning ere og vilde Landværnsafdelingerne altid i Krigsdygtighed blive Linieafdelingerne underlegne. Ved Landværnsbataljonerne vil der herefter kun blive Bataljonssamling hvert andet Aar, og blot hvert andet Aar faar derfor det fastlønnede Over- og Underbefal nogen Øvelse. Det værnepligtige Befal og Mandskaberne faa blot Øvelse 1 Gang i de 6 Aar, i hvilke de staa i Landværnet. Hvilken Afdeling vilde kunne vedligeholde sin Krigsdygtighed med saa ringe Øvelse?

Dels paa Grund af disse indskrænkede Øvelser og dels fordi Administrationen af en Afdeling bestaaende af ældre Aarsklasser skaffer ulige mindre Arbejde end Administrationen af en Afdeling med yngre, oftere til Tjeneste indkaldte Mandskaber, vil det viselig fremdeles som nu blive Tilfældet, at de ældre Officierer og Underofficierer som Regel ville søge sig over til Landværnet, hvor de kunne have en mageligere og roligere Tjeneste.

Ved et uventet og pludseligt Angreb paa vort Land vil Fienden dertil selvfølgelig anvende af sine bedste, mest øvede Tropper. Det er nedslaaende at tænke sig, hvorledes

vor Stilling vilde være, hvis man ligeoverfor et saadant Angreb, naar Liniearmeen var udenfor Landet, kun vilde have at stille nogle af vore nuværende Landværnsbataljoner. Det er godt nok, at man i de fremsatte Forslag til Forandring i vor Hærordning særligt har havt for Øie en Forkortelse af Mobiliseringstiden. Det er visselig af den største Betydning, at den Hærstyrke, hvor med vi skulle møde en angribende Fiende, bliver færdig til Anvendelse saa hurtigt, at vi kunne møde ham til rette Tid og paa beleiligt Sted. Men det er ligesaa vigtigt, ja vigtigere, at det er gode, krigsdygtige Afdelinger, vi sende mod Fienden, der med Udsigt til Held kunne optage Kampen med ham og vinde Seir. Dertil er der liden Udsigt med vore nuværende Landværnsbataljoner og i det Hele med Landværnsbataljoner opsatte efter den nuværende Opbudsordning.

Efter den her foreslaaede Ordning vilde Linien og Landværnet komme til at bestaa af lige stærke og aldeles ensartet sammensatte og øvede Afdelinger. Da der i organisatorisk Henseende ingensomhelst Forskjel vilde være mellem dem, og da de alternerende skulde danne Linie og Landværn, vilde de alle have samme Anledning og samme Spore til at erhverve sig al den militære Dygtighed, hvortil der for dem er Adgang. Landværnsafdelingerne vilde derfor blive ligesaa gode som Linieafdelingerne og saa gode, som det efter vore Forhold er muligt at skaffe dem.

Ogsaa Linien — Unionskontingenten — vilde blive stærkere, da den vilde faa større indre Fasthed.

Ved Mobilisering samles nu Liniebataljonen og den tilsvarende Landværnsbataljon paa den samme Plads, men derefter skilles de, for hver for sig at indgaa i det høiere Forband, det taktiske Regiment. Betragter man eksempelvis, hvorledes Forholdene ved Mobilisering vilde stille sig for de 3 første Liniebataljoner af 1ste Brigade, Smaalenes, Hedemarkens og Østerdalens, hvis disse skulde danne et Regiment, vil man se, at de først vilde have at samles henholdsvis ved Fredrikstad, paa Gardermoen og paa Terningmoen, hvor de have sine Depoter og Samlings-

pladse. Derfra vilde de have at begive sig til den ved Krigsforholdene angivne Koncentrationsplads; hvor de vilde blive satte under Kommando af en Regimentschef. Det er at antage, at Bataljonscheferne vilde have personligt Kjendskab til hinanden, men til Oparbejdelse af noget Samarbejde mellem dem selv og mellem deres Bataljoner vilde der ikke have været nogen Anledning uden i al Fald rent undtagelsesvis. Og Regimentschefen vilde hverken kjende Bataljonerne — i ethvert Fald kun den ene — eller de ham. Det er indlysende, at et taktisk Regiment, dannet paa den Maade, til at begynde med vilde blive en løst sammensat og lidet manøverdugt Afdeling.

For at raade Bod paa denne isinefaldende Mangel ved vor nuværende Organisation er der i de fremsatte Forslag til Forandring i vor Hærordning, med Bibehold af den nuværende Opbudsordning, bragt paa Bane en Opsætning af Regimenter allerede i Fred, dog med Bataljonen som den administrative Enhed. Saavidt gjørligt skulde da de til Regimentet hørende 3 Bataljoner samles paa en fælles Exerцерplads for at de der under Regimentschefens Kommando kunde udføre Øvelser som et Regiment. For Opnaelsen af dette Øiemed er der opstillet forskellige Kombinationer med tilhørende Omreguleringer af Distrikterne.

Ved enkelte Bataljoner, der rekrutteres fra tæt bebyggede og i Nærheden af hinanden liggende Byer og Landdistrikter saasom f. Ex. Kristiania med omliggende Byer og Bygder vilde en saadan Ordning nok ogsaa uden større Vanskelighed kunne gjenføres. Men for mange Bataljoner vilde de 3 Udskrivningsdistrikter, som Regimentet vilde omfatte, hvilken Omregulering af dem man end vilde bestemme sig for, blive saa vidtstrakte, at Ordningen for deres Vedkommende praktisk taget vilde vise sig ugjenforbar.

For at man kan danne sig et Begreb om, hvilken Udstrækning et Regiments Udskrivningsdistrikt vilde kunne faa, og hvilke uensartede Distrikter det vilde kunne komme til at omfatte, kan henvises til den i Mi-

litærkomiteens Indstilling af 15de Mai 1902 opstillede Inddeling af Infanteriet i Regimenter paa 3 Bataljoner. 1ste Regiment — Liniebataljonerne — og 2det Regiment — de tilsvarende Landværnsbataljoner — vilde saaledes komme til at omfatte hele Østsiden af Kristianiafjorden til og med Kongsvinger og Østre Aker, Distrikterne paa begge Sider af Hovedbanen, samt alle Bygder omkring Mjosen paa et Par Præstegjæld nær Hadeland og Halvparten af Ringerige. 3die — og 4de — Regiment skulde omfatte hele Glommendalen ned til Kongsvinger, hele Gudbrandsdalen, Valdres og Land, Hallingdal, Numedal og 2 Præstegjæld af Thelemarken. 7de og 8de Regiment vilde strække sig fra Risør helt op i Hardangerfjorden. At sammendrage Bataljoner fra saa vidtstrakte og uensartede Distrikter til aarlige Vaabenøvelser paa en fælles Exerцерplads vilde blive nær sagt en Umulighed. Sammenlægningen vilde baade blive meget kostbar, og den vilde, hvad der næsten er mere at lægge Vægt paa, borttage altfor meget af den for Bataljonssamlingerne bestemte Øvelsestid, hvilken allerede nu er knap nok for en tilfredsstillende Uddannelse af saavel Befal som Mandskaber.

Generalstaben har ogsaa i sit Forslag af 7de April 1900 fundet ikke at burde anbefale Indførelsen af Regimenter, naar den nuværende Opbudsordning, hvad Generalstaben holder paa, skal bibeholdes; af Hensyn til de overordentlige Vanskeligheder, der stille sig hindrende i Veien for en virkelig Gjenindførelse af Regimentsinstitutionen i vor Armee. Naar efter den her foreslaede Opbudsordning Bataljons- og Regimentsdistrikterne kun bleve halvt saa store, vilde Forholdene stille sig anderledes. Ved en passende Regulering af Distrikterne vilde det da kunne opnaaes, at Sammenlægningen af Regimentets 3 Bataljoner paa en fælles Exerцерplads ikke vilde blive forbunden med væsentligt større Vanskeligheder eller Omkostninger, end Sammenlægningen af Linie- og Landværnsbataljonerne nu forvaldes. Man vilde da kunne faa et virkeligt Regiment saavel

Administrativ som taktisk Henseende, og Bataljonerne vilde kunne blive sammenarbejdede, saa Regimentet vilde kunne blive den faste høiere Enhed, som det er af saa stor Betydning for en Armee at have.

Administrations- og Kommandoforholdene under Fred vilde ved den her foreslaaede Regimentsorganisation blive enklere og greiere, end de for Tiden ere, og end de under den nuværende Opbudsordning kunne blive det.

Da ved Indførelsen af den nugældende Armeorganisation egne Landværnsbataljoner i 1889 bleve oprettede, fandt man det nødvendigt, at der mellem Linie- og Landværnsbataljonerne, der rekrutteredes fra samme Udskrivningsdistrikt, og som i flere Retninger kom i Forbindelse med hinanden, etableredes et fælles overordnet Forbindelsesled, Korpsset. Korpsinstitutionen viste sig imidlertid fra Begyndelsen af behæftet med forskellige Svagheder, hvilke efterhaanden under Bestræbelserne for at gøre Landværnet mere og mere selvstændigt ere traadte stærkere frem. I de foreliggende Forslag til Forandring i vor Hærordning er derfor ogsaa Korpsinstitutionen foreslaaet ophævet.

Det er let at sige, at Korpsinstitutionen bør sloifes; men da de Forhold, der i sin Tid begrundede Oprettelsen af Korpsset, ere og ville vedblive at være tilstede, saalænge den nuværende Opbudsordning bibeholdes, maa noget andet sættes i Stedet, og det turde blive ikke saa ganske let. Det er blevet foreslaaet, at Liniebataljonerne skulde sammenføres i egne Brigader eller Regimenter og de tilsvarende Landværnsbataljoner ligesaa i tilsvarende Brigader eller Regimenter, og at da den ene af disse skulde staa i et Slags overordnet Forhold til den anden. Men derved vilde efter al Sandsynlighed Kollisionerne, Ugreien og Uoverensstemmelserne i Administration, Uddannelse og Optræden blive end hyppigere og mere tilspidsede, end Tilfældet har været ved den forholdsvis uskyldige Korpsinstitution. Det er i Fred, Armeen skal uddannes og gøres skikket for Krigen. Hvis

Forholdene ikke ere heldige i saa Henseende, hvis der kommer en slet Aand inden Armeen, da er det af ikke ringe Betydning for dens Krigsdygtighed, dens Evne til at løse sin Opgave i Krig.

Ved en virkelig gennemført Regimentsinstitution, hvor Regimentet er saavel den administrative som den taktiske Enhed, og hvor der ikke er Spørgsmaal om Andet, end at Regimentschefen er den ene Befalende, der ville alle disse Ulemper falde bort.

Omkostningerne ved den i det Ovenstaaende fremstillede Ordning kunne opføres under 3 Poster: I. Udgifter foranledigede ved den foreslaaede Ansættelse af en Generalinspektør for Infanteriet, II. Udgifter forvoldte ved Besættelsen af nye Stillinger og III. Udgifter ved Besættelsen af hidtil vakante Stillinger.

I nye Stillinger vilde Oprettelsen af Regimenter nødvendiggjøre Ansættelsen af:

- 1) 14 Regimentsadjutanter og 14 Skrivere ved Regimentskontorerne,
- 2) 14 Regimentsintendantter med 14 Assistentter,
- 3) 42 Vognmestere — 1 for hver Bataljon.

Ved Landværnskompanierne findes der for Tiden ingen faste Løitnanter, kun værnepligtige, og der haves ved dem ogsaa kun 5 fastlønnede Sergenter og 1 fastlønnet Hornblæser mod ved Liniekompanierne henholdsvis 6 og 2. Dette er Mangler ved Landværnsbataljonerne og en Underlegenhed under Liniebataljonerne, som det har været almindeligt erkjendt burde rettes paa. Budgetmæssige Hensyn og for Løitnanternes Vedkommende den Omstændighed, at man paa Grund af de senere Aars overvættede raske Avancement ikke vilde have nogen Løitnanter disponible til Ansættelse ved Landværnskompanierne, har imidlertid bevirket, at Manglerne endnu ikke ere blevne afhjulpne. Naar samtlige Bataljoner inden Regimentet, og inden Armeen, bleve ensartet organiserede, vilde det vanskeligere kunne gaa an at lade disse Stillinger henstaa ubesatte. Forsaavidt og saalænge budgetmæs-

sige Hensyn skulde stille sig afgjort hindrende i Veien for Besættelsen af dem, fik man midlertidigt erstatte dem med værnepligtigt Befal og Spil.

De ovenomhandlede Udgifter ansættes med afrundede Tal til henholdsvis Kr. 13 000,00, Kr. 159 000,00 og Kr. 196 000,00 efter omstaaende Beregning:

I. Generalinspektørposten.

Løn til 1 Generalinspektør — Generalløjtnant	Kr. 8 000,00
— - 1 Adjutant — Premierløjtnant	» 2 380,00
— - 1 Skriver — Underofficer	» 1 200,00
2 Hestehold — 1 à Kr. 640,00, 1 à Kr. 200,00	» 840,00
3 Tilskud til Pensionskassen — 2 à Kr. 180,00, 1 à Kr. 36,00	» 396,00
	<hr/>
	Kr. 12 816,00

Med et afrundet Tal Kr. 13 000,00

II. Nye Stillinger.

Løn til 14 Regimentsadjutanter — Premierløjtnanter — à Kr. 1900,00	Kr. 26 600,00
Løn til 14 Skrivere ved Regimentskontorerne — Underofficerer — à Kr. 1200,00	» 16 800,00
	<hr/>
	Kr. 43 400,00
Løn til 14 Regimentsintendantter — Kapteiner — à Kr. 3480,00	Kr. 48 720,00
Løn til 14 Assistentter hos Regimentsintendantterne — Underofficerer — à Kr. 1428,00	» 19 992,00
Løn til 42 Vognmestere — Kommandersergenter — à Kr. 636,00	» 26 712,00
	<hr/>
	» 95 424,00
Hesteleie for 14 Regimentsadjutanter à Kr. 100,00	Kr. 1 400,00
Exercertillæg for 28 Officerer i 27 Dage à Kr. 2,00	» 1 512,00
Exercertillæg for 70 Underofficerer i 27 Dage à Kr. 1,00	» 1 890,00
Indkommanderingstillæg for 42 Vognmestere i 60 Dage à Kr. 3,00	» 7 560,00
Tilskud til Pensionskassen:	
for 28 Officerer à Kr. 180,00	» 5 040,00
- 70 Underofficerer à Kr. 36,00	» 2 520,00
	<hr/>
	» 19 922,00

Sum Kr. 158 746,00

Med et afrundet Tal » 159 000,00

III. Besættelsen af tidligere ikke besatte Stillinger.

Løn til 84 Premierløjtnanter à Kr. 1420,00	Kr. 119 280,00
- 84 Sergenter à Kr. 444,00	» 37 296,00
	<hr/>

Overføres Kr. 156 576,00

	Overført Kr. 156 576,00	
997	Løn til 84 Hornblæsere à Kr. 144,00	» 12 096,00
		Kr. 168 672,00
998	Exercertillæg for 84 Officiere i 27 Dage à Kr. 2,00	Kr. 4 536,00
999	Exercertillæg for 168 Sergenter og Horn- blæsere i 27 Dage à Kr. 1,00	» 4 536,00
1000	Tilskud til Pensionskassen:	
1001	for 84 Officiere à Kr. 180,00	» 15 120,00
1002	84 Underofficiere à Kr. 36,00	» 3 024,00
		» 27 216,00
		Sum Kr. 195 888,00
1003	Med et afrundet Tal	Kr. 196 000,00

De ovenstaaende Lønningssatser ere i det Væsentlige tagne fra St. prp. nr. 99 (1900/1901) «Ang. forandringer i den norske hærordning» og fra Budgetpropositionen for Tidsrummet 1ste April 1903—31te Marts 1904.

Til Skyds- og Kostgodtgjørelse for de ovenanførte Funktionærer samt til Marschafklønning og Transportudgifter til og fra Vaabenøvelserne vilde der derhos medgaa et Beløb. De herved forvoldte Udgifter vilde imidlertid antagelig mere end opveies ved de Besparelser paa de samme Konti, der maa kunne paaregnes at ville blive en Følge af, at Distriktstjenesten vil blive i høj Grad forenklet, naar Distrikterne ikke blive mere end omtrent halvt saa store som de nuværende, og der for hvert Fordelingsdistrikt, kun bliver 1 Fordelingsunderofficer, medens der nu er 2 — 1 for Liniemandskaberne og 1 for Landværnsmandskaberne.

Der er nu ved hvert af de 21 Korpsere ansat 1 Bataljonshornblæser, 1 Bøsemager og 2 Haandværkersergenter. Det er antaget, at der af disse Funktionærer kun vilde behøves det samme Antal ved hvert af de 14 Regimenter, saaledes at der altsaa vilde behøves 7 Bataljonshornblæsere, 7 Bøsemagere og 14 Haandværkersergenter færre end nu. Den Besparelse, som herved kunde opnaaes, kan ansættes til ca. Kr. 20 000,00. Da dette Beløb imidlertid ikke vilde kunne indspares, for efterhaanden som Ledighed i Stillingerne indtraadte, og da der til den

Tid vil kunne komme til at melde sig Udgifter til Alderstillæg o. L. for de nyansatte Funktionærer, vil det være forsigtigst ikke at tage i Beregning nogen Besparelse ved den heromhandlede Indskrænkning.

Det er blevet fremholdt, at der, naar der blev ansat Regimentsintendantter, maatte kunne ske en Indskrænkning i Antallet af de tilsvarende Distriktsintendantter og i deres Kontorpersonale. Indførelsen af Regimentsinstitutionen vilde visselig ogsaa medføre en saa væsentlig Formindskelse i Distriktsintendantternes Virksomhed og Arbejde, at en Forandring med Hensyn til dem og deres Kontorpersonale vilde være paakrævet. Der bør alligevel forsigtigvis heller ikke her paaregnes nogen synderlig Besparelse. Thi da der i Tilfælde af Krig vil behøves forskellige højere Intendanturfunktionærer, maa disse i al Fald i nogen Udstrækning have ogsaa i Fred. Til Opnaaelse heraf vil man da være henvist til enten helt eller delvis at bibeholde de nuværende Distriktsintendantturer eller til at forstærke Centralintendantturen. Men i begge Tilfælde vilde sandsynligvis Udgiftsspørgsmaalet komme til at stille sig saaledes, at man for ikke at blive udsat for Skuffelser ikke bør paaregne Besparelse.

Derimod synes, naar Regimentsorganisation blev indført, adskillig Besparelse at maatte kunne opnaaes med Hensyn til Brigademusikkorpsene. I det Hele forekommer de Beløb, der medgaa til Armeens Musik,

og hvilke efter den som Bilag — Bilag 2 — her medfølgende Specifikation, andrage til over 300.000 Kroner, at staa i et stærkt Misforhold til den Nytte, Forsvaret i Tilfælde af Krig vil kunne have af Musikken.

Specialvaabnene.

Hvis den i det Ovenstaaende omhandlede Opbudsordning, hvorefter hver Afdeling bliver tildelt 12 Aarsklasser, blev indført for Infanteriet, maatte den ogsaa blive det ved de øvrige Vaaben, da det er nødvendigt, at Værnepligtsforholdene ere ens for alle. Denne Opbudsordning vilde ogsaa for Kavaleriets og Artilleriets Vedkommende medføre væsentlige Fordele, hvorimod den vilde være af mindre Betydning for de øvrige Vaaben, Ingeniørvaabnet, Sanitetet og Trænkorpset, der ikke have til Opgave at møde fiendtlige Modstandere i Kamp. De Afdelinger af Kavaleriet og Artilleriet, der skal danne den hjemmeværende Styrke, vilde efter den foreslaaede nye Ordning blive ganske anderledes kraftige Afdelinger, ulige mere skikkede til at møde en Fiende i aaben Mark, end de nuværende Landværnskorps af Kavaleriet og Landværnsbataljoner af Artilleriet for Tiden ere og efter den nuværende Ordning kunne blive.

Kavaleriet.

Efter vor nuværende Organisationsplan er Kavaleriet inddelt i 3 Korps, 2 sønden-fjelds og 1 nordenfjelds, hver omfattende et Liniekorps og ét Landværnskorps foruden Landstormen. De sønden-fjeldske Linie- og Landværnskorpsere ere hvert paa 3 Eskadroner, det nordenfjeldske paa 2 Eskadroner. Da Landværnskorpserne, hvad Personellet angaar, i det Væsentlige ere opsatte i Lighed med Liniekorpserne, skulde det synes, som om man maatte kunne gaa ud fra, at man ligesaa-vel for Unionskontingenten som for den hjemmeværende Styrke, hvem det egne Lands Forsvar særligt paahviler, vilde have at disponere over 8 Eskadroner effektivt Kava-leri. Men saa er ikke Tilfældet. Iagtet 14 Aar ere forløbne, siden den nye Organisa-tion traadte ud i Livet, er endnu ikke Halvparten af Landværnskavaleriet beredent. Et

Kavaleri, som ikke har Heste, er intet Ka- valeri. Det er en Latterlighed. De 14 Aar gamle Organisationsbestemmelser om vort Landværnskavaleri nærme sig stærkt til Humbug.

Forhold som de nu ved vort Landværns- kavaleri ere saare uheldige. I en Armees Organisme bør alt være Liv, Muskler og Sener. Papiroorganisationer og Ordninger uden indre Gehalt ere i flere Henseender til Skade. De medføre Udgifter, kunne ofte koste mange Penge uden tilsvarende Nytte. De ere skikkede til at kaste Blaar i Øinene paa Nationens store Masse. Og de kunne skabe en daarlig Aand og Opfatning ei alene inden selve Vaabnet, men inden den hele Armee, der vænner sig til at betragte saa-danne Skinordninger som værende i sin Orden. De bør derfor snarest muligt søges rettede.

De nuværende Kavalérikorpsere foreslaaes at overgaa til Dragonregimenter, sønden-fjelds paa 6 og nordenfjelds paa 4 Eskadroner og opsatte med 12 Aarsklasser. Det hele Ka- valeri vilde derved faa en ensartet Organisa- tion, Uddannelse og Øvelse. Landværns- kavaleriet er nu kun indkaldt til Øvelse hvert andet Aar. De 2 sønden-fjeldske Re- gimenter maatte alternerende hvert andet Aar danne Unionskontingent og hjemmeværende Styrke. Nordenfjelds, hvor der kun er 1 Kavaléirregiment paa 4 Eskadroner, maatte de 2 af disse alternere paa samme Maade.

Regimentsstaben foreslaaes opsat, som følger. En Régimentschef, Oberst, med Adju- tant, og 1 Oberstloitnant som Næstkomman- derende med Adjutant. En Ordning med Næstkommanderende er vistnok efter den Er- faring, Undertegnede har havt Anledning til at erhverve i saa Henseende, mindre heldig. Den Næstkommanderende har vanskeligt for ikke at komme i en skjæv Stilling saavel til sin Chef som til de underordnede Funkti- nærer ved Afdelingen. Han vil være udsat for at blive, hvad man med et vulgært men

ret, betegnende Udtryk kalder »hverken Fugl eller Fisk«. Da imidlertid et Regiment paa 6 Eskadroner vilde blive et meget stort Regiment — de udenlandske Kavaleriregimenter ere som Regel paa 4 Eskadroner —, vil det saavel for Administrationen i Fred af Regimentet med dets store Hestemateriel som ogsaa for dets Føring i Felt, da der oftere vil kunne blive Spørgsmaal om Detacheringer af to eller flere Eskadroner, være nødvendigt at have to Stabsofficerer ved samme. — I Stedet for de 2 nuværende Kvartermestere ved Linie- og Landværnskorpsene foreslaaes ansat 1 Regimentsintendant med 2 Assistentter, de nuværende Underkvartermestere. Forat Regimentsintendanten kan have det ønskelige indgaaende Kjendskab saavel til Kavaleriets Materiel som til Forholdene under Øvelserne og i Felt, bør denne Stilling helst besættes med en Officier, der har tjenstgjort i Kavaleriet.

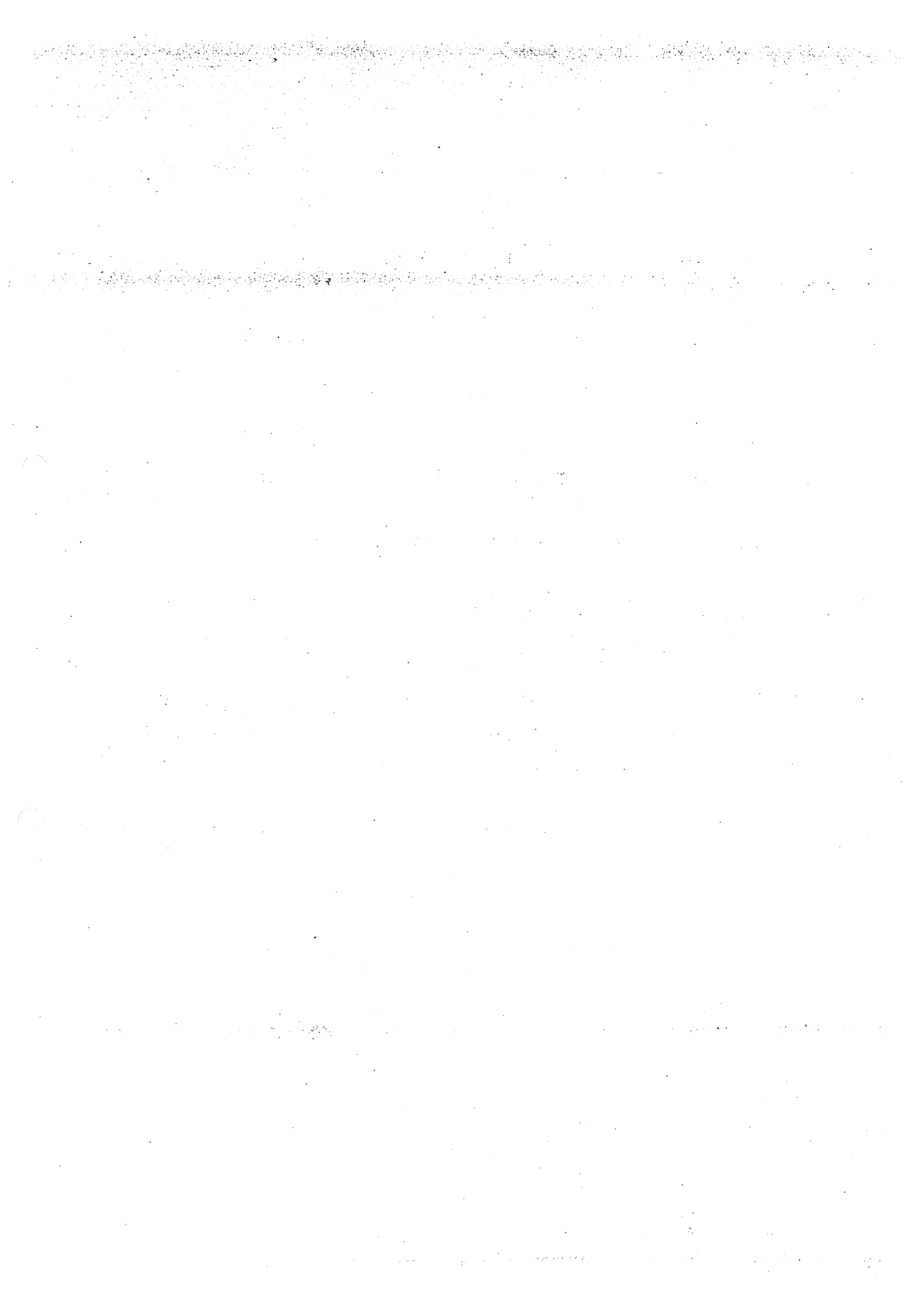
Som Depot er for hvert Dragonregiment tænkt opsat en Depoteskadron. Forat denne Eskadron skal kunne faa til Chef en i fuld Vigor værende Officier, vilde det være saare ønskeligt, om der i Lighed med, hvad der er foreslaaet for Infanteribataljonerne, ved hvert Dragonregiments Stab kunde blive ansat en Depotritmester. Hertil kunde den ene af de nuværende Kvartermestere ved Kavalerikorpsene overgaa, medens den anden blev inddraget. Det øvrige Befal ved Depoteskadronen maatte tilveiebringes ved Beordring dels af værnepligtigt og dels af det ved Underofficiersskolen ansatte stadigt tjenstgjørende Befal. For Administrationen af Materiellet maatte den ene af Regimentsintendantens Assistentter blive tilbage ved Depotet, medens Regimentsintendanten med den anden Assistent medfulgte i Felten. Ved en saadan Ordning vilde vistnok ved det nordenfjeldske Regiment, naar Regimentsintendanten med den ene Assistent medfulgte de 2 Eskadroner, der skulde danne Unionskontingenten, og den anden Assistent og Depotritmesteren overgik til Depotet, den hjemmeværende Styrke blive uden noget saadant Administrationspersonale. Men da denne Styrke kun andrager til 2 Eskadroner, og den vilde forblive i eget

Land, hvor Forholdene maa antages at ville stille sig lettere, særligt da Kavaleriet som Regel ikke vilde komme til Anvendelse i de mere afsides og uveisomme Strøg, vilde den hjemmeværende Styrke antagelig kunne klare sig med tilbeordret Personel. Det vilde i ethvert Fald stille sig altfor urimeligt at tildele et Regiment paa 4 Eskadroner et større Administrationspersonale end et paa 6 Eskadroner.

Ved Landværnseskadronerne er der for Tiden ikke ansat nogen fastlønnnet Premierløjtnant. Da samtlige Eskadroner efter den foreslaaede Ordning vilde blive aldeles ensartede, maatte der ogsaa ved dem alle ansættes fastlønnede Premierløjtnanter, det vil sige 8 Premierløjtnanter mere end nu. Af fastlønnnet Underbefal og Spil antages imidlertid det nu ved Korpsene tilstedeværende at maatte være tilstrækkeligt ogsaa for de nye Dragonregimenter med ensartede Eskadroner.

Med Hensyn til de nuværende 2 Ordonnanseskadroner, den ene af Linien og den anden af Landværnet, og deres Forbindelse med Underofficiersskolen og Rideskolen tiltrædes i det Væsentlige, hvad der desangaaende af Militærkomiteen er bragt i Forslag. De 2 Ordonnanseskadroner, sammenslaaede til en og med noget forøget Mandskabsstyrke, skulde efter dette Forslag sammen med Underofficiersskolen og Rideskolen danne en fælles Afdeling med en stadig tjenstgjørende Major som Chef. Den ene Eskadronschef, Ritmester, ved Ordonnanseskadronerne vilde da bortfalde, men ved den nye Ordonnanseskadron maatte der blive at ansætte en Premierløjtnant, der nu ikke haves. Naar der ved Dragonregimenternes samtlige Eskadroner blev ansat Premierløjtnanter, maatte Antallet af de nu ved Underofficiersskolen ansatte Premierløjtnanter kunne formindskes fra 6 til 4, altsaa 2 mindre.

Efter den her foreslaaede Ordning vilde der blive at inddrage 4 Ritmestere, nemlig 3 Kvartermestere og Chefen for den ene Ordonnanseskadron. Derimod maatte der af nye Funktionærer blive at ansætte 1 Major, 3 Regimentsintendantter og $9 \div 2 = 7$ Pre-

mierloitnanter. Den Merudgift, som den foreslaaede Ordning vilde bevirke, ansættes til Kr. 174 000,00 aarlig efter følgende Beregning:

I. Løn til 1 Major, stadig tjenstgjørende	Kr. 4 400,00	
— - 3 Regimentsintendantter — Ritmestere — à Kr. 3 480,00	» 10 440,00	
Løn til 7 Premierloitnanter à Kr. 1 620,00	» 11,340,00	
	<hr/>	Kr. 26 180,00
Fragaar:		
Løn til 1 Ritmester	Kr. 2 480,00	
— - 3 Kvartermestere à Kr. 2 400,00	» 7 200,00	
	<hr/>	» 9 680,00
		Rest Udgift Kr. 16 500,00
Hesteholdsgodtgjørelse for 9 Officerer à Kr. 640,00 = Kr. 5 760,00		
÷ 2 Rationer à Kr. 200,00	» 5 360,00	
Exercertillæg for 9 Premierloitnanter i 28 Dage à Kr. 2,00	» 504,00	
Tilskud til Pensionskassen for 7 Officerer à Kr. 180,00	» 1 260,00	
	<hr/>	Sum Kr. 23 624,00
II. Til Opsætning med Heste af de Eskadroner, der endnu ikke ere beredne		
— 1 Eskadron om Aaret	» 150 000,00	
	<hr/>	Sum Kr. 173 624,00

Med et afrundet Tal Kr. 174 000,00.

For Landstormen foreslaaes den nuværende Ordning bibeholdt, saaledes at hvert Regiment opsætter en Landstormsafdeling. Da ordentlige Rideheste ikke ville kunne paaregnes for Landstormen, men denne vil være henvist til at benytte rekvirerede Heste, vil Landstormen ikke kunne blive at anvende anderledes end som beredent Infanteri.

Der er i den senere Tid, efter Boerkrigen, tildels kommet til Orde den Opfatning, at Kavaleriet i væsentlig Grad havde tabt sin Betydning som det let bevægelige og hurtigt fremkommelige Vaaben. Dette er dog formentlig en ensidig Opfatning.

Det er vistnok saa, at mod et Infanteri bevæbnet med Nutidens hurtigskydende Vaaben, saa roligt, standhaftigt og sikkertsky-

dende som det tyske Infanteri i 1870 og nu sidst Boerne, hvilke begge derhos vare i Besiddelse af en mærkelig Iddisciplin — mod et saadant Infanteri vilde et Kavaleriangreb være den sikre Ødelæggelse for Angriberen. Men Kavaleriet er ikke altid stillet ligeoverfor saadanne Modstandere. Det er ikke længere siden end i Slaget ved Custozza i 1866, at 3 Tropper østerrigsk Kavaleri foretog et Angreb med det Resultat, at 4 Bataljoner italiensk Infanteri forsvandt fra Skuepladsen. (Hohenlohes «Briefe über Kavalerie»).

Til at forfølge en Seier og gjøre den effektiv og til at dække eget Tilbageog er Kavaleriet nu som før det bedste Vaaben.

Og til den særligt for Hærlødsen, men ogsaa for samtlige Vaabens Sikkerhed og Ro saa overordentlig vigtige Opklarings- og Efterretningstjeneste er et vel beredent og med intelligente og raske Officerer og Underofficerer forsynet Kavaleri aldeles uundværligt.

Artilleriet.

Efter den Maade, hvorpaa Armeens Budget opgjøres, er det ikke muligt med en Gang at se, hvor meget der af de bevilgede Beløb medgaar til de forskjellige Vaaben og Øiemød. Udgifterne ere nemlig opførte under 7 Kapitler, der hver igjen ere inddelte i en Mængfoldighed — indtil 60 — Titler, og kunne Udgifterne til de forskjellige Vaaben og Øiemød være opførte under flere, endog alle Kapitler. For at faa en Oversigt over, hvorledes Udgifterne i saa Henseende fordeles sig, er den som Bilag — Bilag 3 med 2. Underbilag — medfølgende «Specifikation af Udgifterne i Budgetforelægget for Armeen 1903—1904» bleven opgjort. Denne Specifikation gjør ingenlunde Krav paa nogen absolut Noiagtighed. Tildels indeholder Budgetforelægget ikke saa detaljerede Oplysninger, at nogen Fordeling af de opførte Beløb kan finde Sted, og for enkelte Posters Vedkommende kan det derhos være vanskeligt at afgjøre, hvor de skulle henføres. I det Store og Hele vil dog forhaabentlig Specifikationen give et korrekt Billede af, hvorledes Forholdene stille sig, specielt hvad angaar Udgifternes procentvise Fordeling.

Det vil af Specifikationen ses, at der til Feltartilleriet og Bjergbatterierne er opført ca. 1 135 000 Kroner, ca. $8\frac{1}{2}$ % af det hele budgetterede Beløb. Dette er ret meget. Feltartilleriet er imidlertid et høist nødvendigt om end kostbart Vaaben.

Kystartilleriet og begge Positionsartillerier, det stationære og det mobile, kræver ca. 1 287 000 Kroner, ca. $9\frac{1}{2}$ % af det hele Budget. Ogsaa det mobile Positionsartilleri er medtaget her, da det i sin nuværende Skikkelse ikke kan kaldes virkelig mobilt, men nærmest ogsaa maa henregnes til stationært Positionsartilleri. At der til det faste Forsvar, efterat Befæstningsanlæggene ere fuldførte, aarlig skal medgaa ca. 1 287 000 Kroner, er efter Undertegnedes Opfatning for meget.

Som saa meget. Andet vedkommende vort Forsvarsvæsen var i sin Tid ogsaa vort faste Forsvar adskilligt forsømt. Da Øiet saa

blev opladt herfor, og man besluttede sig til at rette paa denne Mangel, gik man for vidt. Og da der samtidigt indtraf i økonomisk Henseende gunstige Tider, i hvilke Statskassens Indtægter fløde rigeligt, tog man ikke i tilbørlig Grad Hensyn til, hvad vi virkelig havde Råad til. Der har altid været fuld Enighed om, at den søværts Adkomst til vore saavel i økonomisk som i strategisk Henseende vigtigste Punkter, Kristiania, Thronhjem, Bergen, burde strænges for en eventuel Fiende, saavidt som de lokale Forhold og vor Evne — tilbørligt Hensyn taget til de øvrige militære Krav — tillod det. Men her ender ogsaa Enstemmigheden. Angaaende de øvrige udførte Fæstningsankæg har der, naar Sagen blev seet i sin Helhed og fra de forskjellige Synspunkter, økonomiske og militære, hersket mere eller mindre delte Meninger, der tildels ere komne endog stærkt til Udtryk.

Man maa, som der allerede tidligere i det Ovenstaaende er henledet Opmærksomheden paa, ved Beslutning om Anlæg af Befæstninger holde sig for Øie, at de koste mange Penge baade at anlægge og under Vaabenteknikens Udvikling at vedligeholde i fuldt effektiv Stand, og at de saavel direkte til sine Besætninger som indirekte til Bedækningstropper lægge Beslag paa en betragtelig Del af den væbnede Styrke. Derhos er at tage Hensyn til, at Befæstningerne, hvis den eller de Krigseventualiteter, for hvilke de ere anlagte, ikke indtræde, hvad der under de nuværende internationale politiske Forhold for enkeltes Vedkommende synes at være det sandsynligere, at de da ville komme til at ligge brak og med sine Besætninger og eventuelt Bedækningstropper ikke være til nogen Nytte for Forsvaret. En Begrænsning af Fæstningsanlæg til, hvad der erkjendes uomgjængeligt fornødent, og en Indskrænkning af Udgifterne ved dem til det absolut nødvendige bør derfor haves for Øie.

Feltartilleriet.

I Analogi med, hvad der for Infanteriet og Kavaleriet er bragt i Forslag, foreslaaes

de nuværende 3 Feltartillerikorpsere at overgaa til Regimenter, hvert paa 2 Bataljoner à 3 Batterier og 1 Parkkompani og opsat med 12 Aarsklasser. De to søndenfjeldske Regimenter maatte alternerende hvert 2det Aar danne Unionskontingent og hjemmenværende Styrke. Nordenfjelds maatte Bataljonerne alternere i saa Henseende. Det Feltartilleri, det hjemmenværende, der efter denne Ordning skulde træde i Stedet for de nuværende Landværnsbataljoner, vilde blive ulige stærkere end disse, der med sine som Regel ældre Officierer og Underofficierer og med sine indskrænkede Øvelser, nu kun hvert 2det Aar, maa ansees lidet skikkede til at optage Kamp med veløvede Modstandere.

Regimentstaben foreslaaes som ved Infanteriet opsat med 1 Oberst, Regimentchef, der af budgetmæssige Hensyn og for sin egen Uddannelses Skyld er tænkt i Fred og saa at skulle fungere som Chef for den ene Bataljon, 1 Regimentsadjutant med en Underofficier som Skriver, 1 Regimentsintendant med 1 Underofficier som Assistent og derhos 1 Vaabensmed og 2 Haandværkersergenter, samt 1 Kaptein, Depotkaptein, med Bestemmelse at forrette som Chef for Depotbatteriet. Bataljonsstaberne foreslaaes opsatte foruden Cheferne — ved den ene Bataljon Regimentchefen, ved den anden en Oberstløjtnant — derhos med 1 Adjutant, 1 Bataljonsforvalter og 1 Vognmester. Stillingen som Regimentsintendant bør af samme Grunde som anført ved Behandlingen af Kavaleriets Organisation besættes med en Artilleriofficier.

Som Depoter foreslaaes opsat 1 Depotbatteri for hvert Regiment. Som Chef for dette er tænkt benyttet den under Regimentstaben opførte Depotkaptein. Øvrigt Befal maatte kunne erholdes fra Underofficierskolerne og af værnepligtigt Befal. Derhos er det antaget, at Bataljonsforvalterne og Haandværkersergenterne vilde have at blive tilbage ved Depotet, medens Regimentsintendanten med sin Assistent og Vaabensmeden medfulgte i Felten. Da der ved en saadan Ordning ved den hjemmenværende

Bataljon nordenfjelds ikke vilde blive nogen Officier til at udføre Intendanturforretningerne, maatte en Officier i fornødent Fald beordres dertil.

Den her foreslaaede Ordning vilde nødvendiggjøre Ansættelsen af noget mere Befal, end der for Tiden haves ved Feltartillerikorpsene. De 6 nye Kapteinstillinger som Regimentsintendant og Depotkapteiner vilde blive dækkede ved de 6 Kapteiner i de nuværende Kvartermesterstillinger, da disse vilde blive ophævede. Af nye Premierløjtnanter vilde der udkræves 3 som Regimentsadjutanter og 12 ved Batterierne og Parkkompanierne, tilsammen 15. Ved Landværnsbataljonernes Batterier og Parkkompanier er der nemlig for Tiden ikke ansat nogen fastlønnede Premierløjtnant. Naar samtlige Afdelinger bleve ensartet organiserede, maatte der ogsaa ved dem alle ansættes det samme fastlønnede Officerspersonale, hvad der vilde være saa meget nødvendigere, som Institutionen med værnepligtige Officierer ved Artilleriet endnu er i sin Begyndelse. Af fastlønnede Underofficierer vilde der behøves 12 nye, nemlig 3 som Skrivere ved Regimentsstaben, 3 som Assistent hos Regimentsintendanterne og 6 som Vognmestere ved Bataljonerne. Af disse 12 Underofficiersstillinger vilde imidlertid de 9 kunne blive dækkede ved den ene af de to Kommandersergenter, der nu ere ansatte ved Linjebatterierne. Noget Beløb til Dækkelse af Udgifterne ved Ansættelsen af de her omhandlede 15 Premierløjtnanter og 3 Underofficierer vil imidlertid ikke blive opført, da der, hvis den i det Nedenstaaende foreslaaede Forandring med Hensyn til Bjergbatterierne og det mobile Positionsartilleri skulde komme til Udførelse, vil blive et saa stort Antal Officierer og Underofficerer disponible, at der ikke vil blive Spørgsmaal om nogen forøget Udgift til Feltartilleriet, men tvertimod om en væsentlig Besparelse.

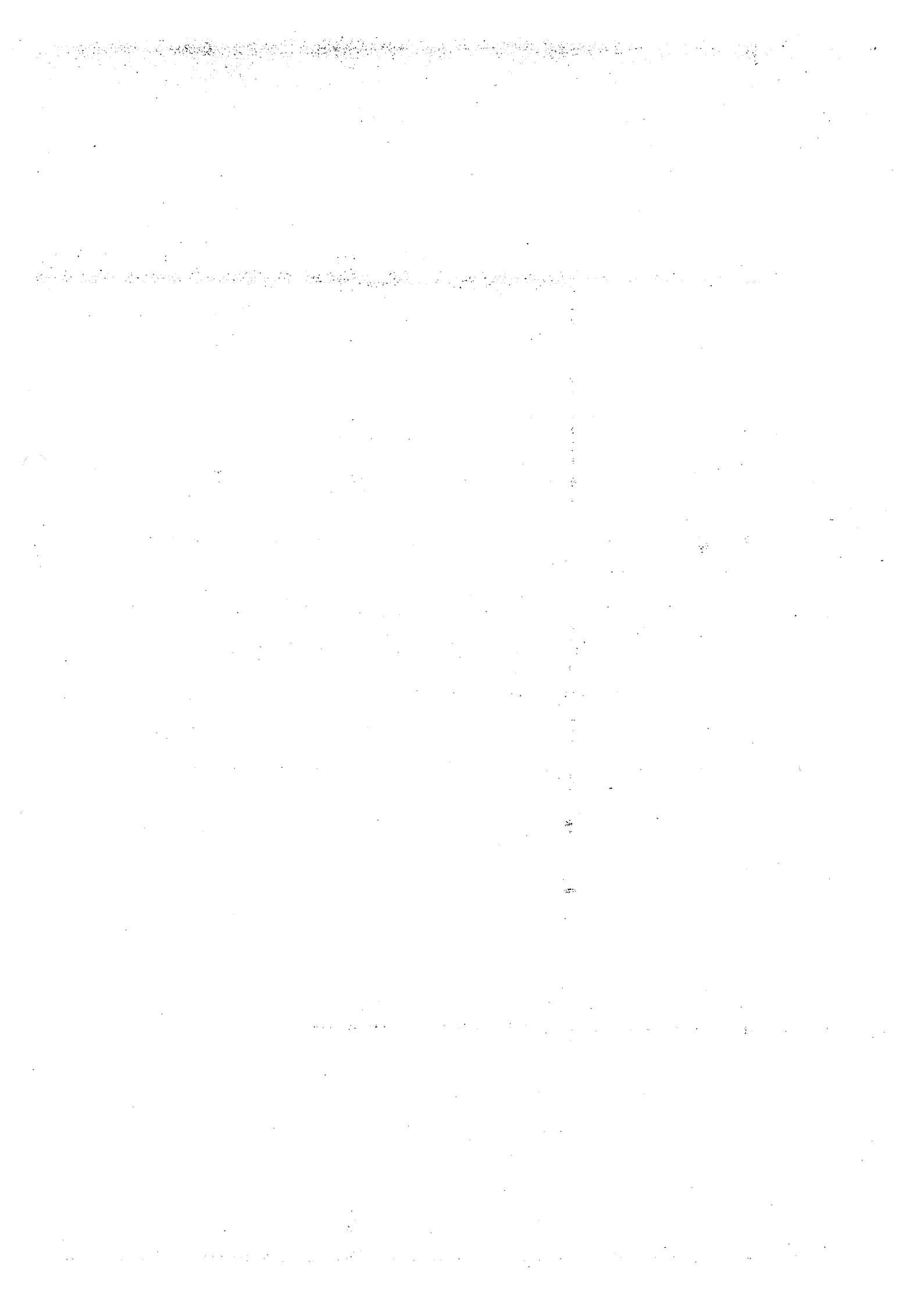
Bjergbatterierne.

Under de Forhandlinger, der i Aarene 1900—1902 fandt Sted angaaende Foran-

dringer i vor Hærordning, kom ogsaa Forholdene ved Bjergbatterierne paa Bane. Der er som bekjendt for Tiden 4 Bjergbatterier, 2 af Linien og 2 af Landvænet, de 2 stationære i Bergen; de andre 2 i Kristiansand. Den Dom, der fældedes over disse Batterier i deres nuværende Tilstand, var ikke gunstig. Kommanderende General erklærede dem rent ud for «værdiløse». Militærkomiteens Pluralitet udtalte angaaende dem, at den nuværende Ordning er uholdbar, og dens Minoritet udtalte sig i samme Retning som den kommanderende General. Minoriteten påviser, hvorledes der, efterat det ved Erfaringerne fra de af vore Felttjenesteøvelser, hvori Bjergartilleriet havde deltaget, var blevet godtgjort, hvor lidet mobilt og effektivt ligeoverfor Infanteri bevæbnet med moderne Geværer Bjergbatterierne i Virkeligheden ere, fra Administrationens Side var gjort store Anstrængelser for at opnaa at faa Bjergartilleriet gjort mobilt i Lighed med Feltartilleriet ved at skaffe det Kvarterheste i de kristiansandske og bergenske Distrikter, men at dette havde vist sig umuligt, fordi Tilbud om Overtagelse af Kvarterhold ikke havde været at opnaa fra Eiendomsbesiddernes Side.

Da Bjergbatterierne i sin nuværende Tilstand saaledes temmelig enstemmigt anses for at ville være til yderst ringe, om nogen Nytte for vort Forsvar, og da der ikke er nogensomhelst Udsigt til, at dette Forhold i nogen nærmere Fremtid og med rimelige Omkostninger vil kunne blive forandret, synes det Naturligste og Fornuftigste at maatte være at sløife dem og anvende de derved ledigblevne Penge og Personel paa anden og for Forsvaret nyttigere Maade.

Den Indvending, der har været fremsat mod at sløife Bjergbatterierne, at det havde sine Betænkeligheder helt at blotte det Væstenfjeldske for mobilt Artilleri, er formentlig af ringe Betydning, aldenstund Bjergbatterierne ere saa yderst lidet mobile. De ere nærmest at betragte som et stationært Artilleri, knyttet til Befæstningerne i Kristiansand og Bergen, men af ringe Effektivitet. I Tilfælde af fiendtligt Angreb

låde det udstaa med at opsætte et mobilt Positionsartilleri i dette Ords almindelige Betydning, indtil den finansielle Tilstand medgiver at tilvejebringe et virkelig effektivt sådant. Det vil ellers i Mellemtiden blot blive bortkastede Penge. Og endnu er der ikke udført mere med Hensyn til Opsættelsen af dette Vaaben end, at man uden synderlig Skade kan stanse. Det som for et Par Aar siden gav Anledning til Forslaget om Oprettelsen af et Positionsartilleri, var jo Hensynet til at skaffe Bestykning og Betjening til Batterierne i de forberedte Stillinger, hvorved Forsvaret af Landtilgangene til Kristiania skulde styrkes og lettes. Denne Opgave fik i Tilfælde Feltartilleriets Landstorm indtil videre søge at løse, saa godt den det formaade. Det er jo i det Hele netop ved Forsvaret af faste Stillinger, Feltartilleriets Landstorm kan finde sin Anvendelse. Til andet kan den ikke benyttes. Og den nævnte specielle Opgave har jo ogsaa til Forudsætning en Krigseventualitet, der neppe længere betragtes som sandsynlig.

Hvis den her foreslaaede Ordning skulde vinde Statsmyndighedernes Bifald, maatte den specielle Udskrivning til den mobile Positionsartilleribataljon stanse. De ved samme ansatte menige Mandskaber af yngre Aarsklasser maatte overføres til Feltartilleriet, og det fastlønnede Over- og Underbefal disponeres andetsteds ved Feltartilleriet. Af Officierer vilde der blive ledige 8. Ved disse vilde, efterhaanden som Oprykning og Afgang fandt Sted, de 9 Premierlojtnantsstillinger, hvortil der efter den i det Ovenstaaende foreslaaede Ordning af Feltartillerikorpserne endnu, efterat Bjergbatterierne vare sloifede, vilde mangle Officierer, kunne blive drækkede. Af fastlønnet Underbefal vilde der i Tilfælde ved Feltartillerikorpserne blive saa mange overkomplette, at der i en længere Tid maatte kunne afsees en Del Underbefal til Landstormen, hvis denne skulde mobiliseres. — Af de nyanskaffede moderne Positionskanoner kunde et enkelt eller enkelte Batterier tages i Brug under Artilleriets Skydeskole og, om man ansaa det en-

skeligt, under Bataljonssamlingerne, for at Befalet, paa hvilket det ved Skytsets Betjening væsentligst kommer an, kunde faa Anledning til at blive noie bekendt med denne Skytsart. — Med Hensyn til Feltartillerikorpsernes Landstorm maatte der da blive at træffe en Ordning i det Væsentlige overensstemmende med Ordningen ved de øvrige Vaabens Landstorm.

Kystartilleriet og det stationære Positionsartilleri.

Nogen Forandring i Kystartilleriets og det stationære Positionsartilleris, eller som det nu kaldes, Fæstningsartilleriets Organisation kan der vistnok for Tiden ikke bringes i Forslag. Men betydelige Besparelser synes at maatte kunne opnaaes ved dem, væsentligst ved Indskrænkning og tildels Sloifning af stadig tjenstgjørende Styrker.

Ingeniørvaabnet.

Under Forhandlingerne om Forandringer i vor Hærordning reistes der dels temmelig vidtgaaende Krav paa Udvidelse af og i Forbindelse dermed staaende Nyopsætninger ved Ingeniørtropperne, og fremkom der derhos forskellige Forslag om Forandringer i disses Organisation. Disse Forslag gik væsentligst ud paa en Ordning af Ingeniørtropperne efter Tjenesteborger, saaledes at der af de nuværende 4 Sappørkompanier og 4 Broslagningskompanier dannedes 2 Bataljoner og af de nuværende 2 Telegrafkompanier 1 Bataljon i Stedet for, at nu 2 Sappørkompanier, 2 Broslagningskompanier og 1 Telegrafkompani ere samlede i en og samme Bataljon, 1 af Linien og 1 af Landværnet. Denne Forandring foresloges efter forskellige Alternativer dels med 6 og dels med 12 Aarsklasser i Bataljonerne, dels ogsaa med fuldstændig Sloifning af Bataljonsinddelingen og alle Kompanier samlede i 1 Regiment. En saadan Ordning vilde visselig i en-

være skikket til Anvendelse overalt i vore Fjeldbygder ligesaa vel i Tromsø Stift som i de vestenfjeldske Distrikter, da vil det ikke danne nogen Hindring derimod, om man ophæver vore nuværende Bjergbatterier. Tværtimod vil Opgaven antagelig lettes derved, at man da vil have friere Hænder til at indrette Alt paa hensigtsmæssigste og for Øiemedet tjenligste Maade.

Det mobile Positionsartilleri.

I de større udenlandske Armeer — og ogsaa i Sverige — har man anset det nødvendigt foruden det lette Feltartilleri, hvoraf en Del endog kræves saa let bevægeligt, at det skal kunne følge Kavaleriet paa dets hurtige Expeditioner, at opsætte et særligt ogsaa til Feltartilleriet hørende, men med sværere Skyts udrustet Artilleri, hovedsagelig bestemt til Anvendelse ved Forsvar af eller Angreb paa faste Stillinger, Positioner, paa Grund deraf kaldet Positionsartilleri. Det for et Par Aar siden fremsatte Forslag om ogsaa hos os at tilvejebringe et mobilt Positionsartilleri kunde derfor i og for sig ikke ansees uberettiget — hvis vi bare havde havt Raad dertil. Men at opsætte og holde et virkeligt effektivt mobilt Positionsartilleri vil blive en meget kostbar Affære.

Under sin nuværende Organisation, der dog kun er foreløbig, har det mobile Positionsartilleri som Chef en Oberstløjtnant med en Premierløjtnant til Adjutant, en Kaptein som Tøimester og en Kvartermester, Underofficerer — samtlige fastlønnede. Det er inddelt i 5 Kompanier, hvert omfattende 4 Batterier. Kompaniernes Chefer skulle være pensionerede, for Aldersgrænsen faldne Kapteiner. Hvert Kompani skal have en fastlønned Premierløjtnant, men Kommandersergenterne og Furererne skulle være gamle pensionerede Underofficerer, idet der dog ved hvert Kompani skal være 4 yngre fastlønnede Underofficerer, 1 pr. Batteri. Den menige Mandskabsstyrke dannes dels af Felt-

artilleriets Landstorm og dels af til Positionsartilleriet særskilt udskrevne Mandskaber. Af Skyts haves foruden det ældre Feltartilleriskyts, der ved Anskaffelsen af det nye Feltartillerimateriel er blevet disponibelt, 34 Stykker nyanskaffede moderne Positionskanoner. Af faste Heste haves ingen. Man vil søge at klare sig med rekvirerede, i Mobiliseringsøjeblikket fremmodende Heste.

Et Artilleri, organiseret og udrustet saaledes som her angivet, kan ikke betegnes anderledes end som en Karrikatur af et mobilt Positionsartilleri, naar man til det stiller den Fordring, at det skal kunne anvendes ei alene i den nærmeste Omegn om Kristiania, men overalt i Norges Land, hvor dets Medvirken paakræves, og delvis kunne medfølge Unionskontingenten ind i Sverige. Man vil derfor visselig, naar Spørgsmaalet om den endelige Organisation foreligger til Behandling, se sig stillet ligeoverfor et af 2 Alternativer. Enten maa man søge at skaffe tilveie de Beløb, der udkræves for at gjøre det til et effektivt mobilt Positionsartilleri, og det vil ikke blive smaa Beløb — hvert af de nuværende 3 Feltartillerikorps er krævet sine 3 à 400 000 Kroner aarlig. Eller ogsaa vil man finde ikke at kunne afse disse Beløb, og da vil Resultatet blive, at vort mobile Positionsartilleri gennem en Aarrække vil komme til at staa som en militær Humbug. Dette er det sandsynligere. Thi dels ere jo vore Statsfinansiers Tilstand som bekjendt ikke for Tiden synderlig gode, og der er neppe Udsigt til, at de i nogen nærmere Fremtid vil synderlig forbedres. Og dernæst er der andre Krav, der vil blive reist fra vort Forsvarsvæsenes Side, og som formentlig ville blive betragtede som mere berettigede end Opsættelsen af et mobilt Positionsartilleri, og til hvilke derfor de Beløb, der yderligere maatte kunne afsees til Forsvarsvæsenet, fortrinnsvis ville blive anvendte. Der sigtes her navnlig til den videre Udvikling af Forsvaret i vore nordligste Egne, Tromsø Stift.

Under disse Forhold synes det Rimeligste og Fornuftigste at maatte være at

kelte Retninger frembyde Fordele. Men da der ved enhver Ordning af vor væbnede Magt altid maa tages Hensyn til, at en Del maa danne Unionskontingent og en anden Del hjemmeværende Styrke, og da det i nærværende Forslag er opstillet og søgt gennemført som Princip, at begge disse Dele i enhver Henseende skulle være lige, synes det Naturligste at maatte være, at man bibeholder den nuværende Ordning med 2 Bataljoner, hver omfattende de 3 Grene af Virksomhed, der for Tiden ere tildelte vore Ingeniørtropper ved deres Inddeling i Sappørkompanier, Bro-slagningskompanier og Telegrafkompanier. Disse Bataljoner maatte da opsættes med 12 Aarsklasser og alternerende hvert andet Aar danne Unionskontingent og hjemmeværende Styrke. — Om nogen Udvidelse af Ingeniørtroppers Virksomhedsgrene og om nogen i Forbindelse dermed staaende Nyopsætninger ved dem vil der vist af budgetmæssige Hensyn ikke i nogen nærmere Fremtid kunne blive Spørgsmaal.

De 2 Bataljoner foreslaaes samlede i 1 Regiment, til hvilket Administrationen af det betydelige og forskjelligartede Materiel, hvormed Ingeniørtropperne ere udrustede, blev at henlægge. Regimentsstaben er tænkt opsat med 1 Regimentschef, Oberst, der af samme Grunde som anført ved de øvrige Vaaben antages tillige at burde forrette som Chef for den ene Bataljon, med 1 Adjutant, Premierløjtnant, og med 1 Underofficier som Skriver. Særlig Adjutant for Bataljonen antages ikke fornøden, da hverken Regimentet eller Bataljonen i Felt vilde komme til at optræde som saadan. Derhos maatte til Regimentsstaben høre 1 Regimentsintendant — hvilken Stilling af samme Grunde som anført for Kavaleriets og Artilleriets Vedkommende bør besættes med en Ingeniør-officier — med 1 Underofficier som Assistent, 1 Bøsemager og 2 Haandverkersergenter. Endelig 1 Depotkaptein, der foruden at deltage i Ingeniørtroppers Øvelser ogsaa vilde kunne forrette som Assistent hos Regimentsintendanten. Nogen Tøimester ved Ingeniørtropperne, der har været foreslaaet, vilde da

formentlig ikke kunne behøves. — Ved den anden Bataljon maatte der være 1 Oberstløjtnant som Chef med 1 Premierløjtnant som Adjutant. Ved hver Bataljon er tænkt ansat 1 Bataljonsforvalter — de nuværende 2 Underkvartermestere. De nuværende 2 Kvartermesterposter inddrages.

Som Depot for Regimentet antages opsat 1 Depotkompani med Depotkapteinen som Chef og forøvrigt med værnepligtigt eller fra Underofficierskolen tilbeordret Befal. Da Bataljonerne under Krig ikke optræde samlede, maatte det Administrationspersonale, hvem Bestyrelsen af Materiellet er tillagt, kunne blive tilbage ved Depotet. Bataljonschefen — i Tilfælde Regimentschefen — med Adjutant forudsættes derimod at medfølge den udrykkende Styrke som højere Ingeniør-officier. Forsaavidt det paa Grund af Forholdene skulde ansees fornødent ved den i Felten staaende Styrke at have en Officier til Udførelse af Intendanturforretningerne, maatte en Officier beordres dertil, og vilde formentlig Chefen for Underofficierskolen kunne antages disponibel til saadan Tjeneste.

Fastlønnede Premierløjtnanter ere for Tiden kun ansatte ved Liniekompanierne, i et Antal af 6. Naar samtlige Kompanier som her foreslaaet bleve ensartede, maatte der ogsaa ved dem alle ansættes fastlønnede Premierløjtnanter. De 6 ved Kompanierne manglende Premierløjtnanter antages imidlertid at kunne dækkes ved de 6 Premierløjtnanter, der nu ere ansatte ved Ingeniørvaabnets Stab. Naar Kvartermesterposterne inddrages, vilde derved de nye Kapteinsstillinger, Regimentsintendantens og Depotkapteinens, blive dækkede. Den forøgede Udgift vilde kun blive Forskjellen i Regimentsintendantens og Kvartermesterens Afønning. Det vilde alene være de 2 Underofficiersposter ved Regimentsstaben, den ene som Skriver ved Regimentskontoret og den anden som Assistent hos Regimentsintendanten, der maatte blive at besætte som nye. Den forøgede Udgift, som den ovenomhandlede Ordning vilde medføre, kan derfor ansættes til ca. Kr. 4 000,00.

Sanitetet.

For Sanitetets Vedkommende vilde den foreslaaede Opbudsordning ikke medføre anden Forandring end, at Sanitetskorpsets 6 Kompanier bleve at opsætte med 12 Aarsklasser i Stedet for med 6, og at Kompanierne maatte alternere med at danne Unionskontingent og hjemmeverende Styrke.

Trænkorpset.

Ved Trænkorpset vilde der indtræde den samme Forandring som ved Sanitetskorpset, at Kompanierne maatte opsættes med 12 Aarsklasser i Stedet for med 6 og alternerende danne Unionskontingent og hjemmeverende Styrke.

Kristiania den 30te September 1903.

I. Erichsen.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by proper documentation and that the books should be kept up-to-date at all times.

In the second section, the author details the various methods used to collect and analyze data. This includes the use of standardized forms, regular audits, and the application of statistical techniques to identify trends and anomalies.

The third section focuses on the internal controls and procedures that are in place to ensure the integrity of the financial information. It describes the roles and responsibilities of different departments and the checks and balances that are implemented to prevent errors and fraud.

Finally, the document concludes with a summary of the key findings and recommendations. It stresses the need for continuous improvement and the importance of staying current with the latest accounting practices and technologies.

Bilag 1.

Tableau

over

Infanteriets Inddeling

i

Regimenter.

Tableauet er opgjort for at anskueliggjøre, hvorledes Forholdene vilde stille sig ved en Inddeling af Infanteriet i Regimenter med 12 Aarsklasser i Opbudet. Skulde en saadan Organisation blive besluttet, vilde den i Tableauet angivne Inddeling, saaledes som ogsaa i samme fremholdt, komme til at undergaa forskellige Forandringer.

Brigade, No. og Navn.	Regimenternes No. og Navn.	Batal- joner- nes No.	Dannes af	Præstegjæld.
Iste (1ste Akershusiske) Brigade.	I. Smaalenes Regiment.	1.	1. Kompanier af Smaalenes Korps 2. Do. af Do. Do.	Id—Berg—Fredrikshald Skjeberg—Hvaløer—Fredriksstad—Borge— Glemminge—Onso—Sarpsborg
		2.	3. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Tune—Varteig—Raade—Rygge—Moss— Haabøl—Vaaler—Skibtvedt—Spydeberg Askim—Eidsberg—Rødenes—Rakkestad— Aremark
		3.	1. Kompanier af Hedemarens Korps 3. Do. af Do. Do. Ca. 1/3 af 1. Kompanier af Valdernes Korps	Vestby—Drøbak—Aas—Kraakstad—Ene- bak—Trygstad—Høland—Urskoug—Næs Søndre Odalen—Nordre Odalen Fet—Serum
	II. Østerdalens Regiment.	1.	1. Kompanier af Østerdalens Korps 2. Do. af Do. Do.	Tolgen—Kvikne—Tønsæt—Lille Elvdalen —Rendalen—Storelvdalen—Sollien Trysil—Aamot—Elverum
		2.	3. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Løiten—Vang—Hamar—Stange Romedal—Vaaler—Aasnes—Hof
		3.	4. Kompanier af Hedemarens Korps 2. Do. af Do. Do.	Grue—Brandvold Vinger—Kongsvinger—Eidskogen
	III. Oplandenes Regiment.	1.	1. Kompanier af Gudbrandsdalens Korps 2. Do. af Do. Do.	Lesje—Dovre—Skiaker—Lom—Vaage Sel og Hedalen—Nordre Fron—Søndre Fron —Ringebo
		2.	3. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Øier—Østre Gausdal—Vestre Gausdal— Faaberg—Lillehammer Birid—Vardal—Gjøvik—Ringsaker—Næs
		3.	4. Kompanier af Valdernes Korps 3. Do. af Do. Do. Ca. 1/2 af 2. Do. af Do. Do.	Vang—Vestre Slidre—Østre Slidre—Nordre Aurdal—Søndre Aurdal—Etnedalen Nordre Land—Søndre Land—Vestre Toten Østre Toten

Styrke af menige Stridende 31. Marts 1902.	At overføre til Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps.	Regimentets Styrke.	Gjennemsnitlig Styrke af Bataljonerne.	Anmærkning.
<p>602</p> <p>1016</p> <p>1618</p> <hr/> <p>708</p> <hr/> <p>656</p> <p>1364</p> <hr/> <p>752</p> <p>629</p> <hr/> <p>Ca. 200</p> <p>1581</p>	<p>Uagtet de foreliggende Oplysninger om Antallet af de Mandskaber, tilhørende de her anførte Afdelinger, der ere bosatte i Kristiania, ikke ere ganske fuldstændige, antages det dog, at der med Sikkerhed kan gaaes ud fra en Overførsel af 600.</p>	3 963	1 321	<p>En Omregulering af Distrikterne vil blive nødvendig ved samtlige Regimenter dels for at udjevne Bataljernes Styrke og dels paa Grund af, at Bataljonerne, der som Regel vil blive dannede af 2 af de nuværende Kompanier, maa indeles i 4 Kompanier. Den i nærværende Tableau opførte Inddeling maa derfor kun betragtes som en Antydning. En nøjagtig Inddeling, ved hvilken alle de forskellige Hensyn blive at tage i Betragtning, maa grundes paa langt mere detaljerede og fuldstændige Oplysninger end de, der have staaet til Raadighed, og end det for Øiemedet med Tableauret har været anset forment at tilvejebringe.</p>
<p>828</p> <p>801</p> <p>1629</p> <hr/> <p>678</p> <p>716</p> <p>1394</p> <hr/> <p>548</p> <p>712</p> <p>1260</p>	<p>Efter de foreliggende Oplysninger antages overført 370.</p>	3 913	1 304	
<p>541</p> <p>659</p> <p>1200</p> <hr/> <p>741</p> <p>803</p> <p>1544</p> <hr/> <p>713</p> <p>534</p> <p>Ca. 257</p> <p>1504</p>	<p>Der antages overført 340.</p>	3 908	1 303	
		11 784		

Brigade, No. og Navn.	Regimenternes No. og Navn.	Batal- joner- nes No.	Dannes af.	Præstegjæld.
2den (2den Akershusiske) Brigade.	IV. Vestfoldske Regiment.	1.	1. Kompanier af Numedals Korps 2. Do. af Do. Do.	Brunlanæs — Fredriksværn — Larvik — Tjøl- ling — Hedrum — Lardal — Andebo Ramnæs — Stokke — Sandefjord — Sandeher- red — Nøtterø — Tjøme — Tønsberg — Sem- Borre — Horten — Vaale
		2.	3. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Holmestrand — Botne — Hof — Sande — Strøm- men — Skouger — Fiskum — Eker — Nedre Eker Kongsberg — Sandsvær — Flesberg — Rollag — Nore — Opdal
		3.	4. Kompanier af Halling- dals Korps 2. Do. af Do. Do. Ca. $\frac{1}{3}$ af 3. Do. af Do. Do.	Hol — Aal — Gol — Næs Modum — Sigdal — Hole Norderhov med Hønefos — Aadalen
	V. Kristiania Regiment.	1.	Mandskaber, bosatte i Kri- stiania eller nærmeste Omegn.	Kristiania — Nesodden — Østre Aker — Vestre Aker
		2.	Do. Do. Do.	Do. Do. Do. Do.
		3.	Do. Do. Do. 1. Kompanier af Halling- dals Korps	Do. Do. Do. Do. Østre Bærum — Vestre Bærum — Asker — Rø- ken — Hurum — Lier — Drammen
	VI. Norske Jægerkorps.	1.	Mandskaber, bosatte i Kri- stiania eller nærmeste Omegn.	Kristiania — Nesodden — Østre Aker — Vestre Aker
		2.	Do. Do. Do.	Do. Do. Do. Do.
		3.	Ca. $\frac{2}{3}$ af 1. Kompanier af Valdres Korps Ca. $\frac{1}{2}$ af 2. Do. af Do. Do. Ca. $\frac{2}{3}$ af 3. Kompanier af Hallingdals Korps	Skedsmo — Nitedalen — Ullensaker — Gjer- drum — Naunestad Eidsvold — Hurdalen Jevnaker — Brandbu — Gran

Styrke af menige Stridende 31. Marts 1902.	At overføre til Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps.	Regimentets Styrke.	Gjennemsnitlig Styrke af Bataljonerne.	Anmærkning.
631 685 <u>1316</u>	Der antages at ville blive overført 480.	3 887	1 296	Mandskabsstyrken ved Kristiania Linie- og Landværnsbataljoner var den 31te Marts 1902: 3696, naar sønden-fjeldske Hjulrytterkompanis Styrke, 137 Mand, fraregnedes. Antallet af Mandskaber, tilhørende Afdelinger, fra hvilke Overgang til Kristiania Bataljoner hidtil ikke har været tilladt, men som det, da de ere bosatte i Kristiania eller nærmeste Omegn, vilde være hensigtsmæssigt at faa overført til Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps, kan efter de havende, rigtig nok tildels mindre fuldstændige Oplysninger ansættes til 1896, nemlig fra de Distrikter, der vilde have at rekrutere: Smaalenenes Regiment 600 Østerdalens — 370 Oplandenes — 340 Vestfoldske — 480 Thelemarkens — 106 <u>1 896</u> Den samlede Styrke af menige Stridende bosatte i Kristiania eller nærmeste Omegn og altsaa disponible for Opsættelsen af Kristiania Regiment og af Norske Jægerkorps som et Regiment skulde altsaa udgjøre 5 592 Mand.
764 632 <u>1396</u>				
627 712 Ca. 316 <u>1655</u>				
1 320 1 320 311 <u>1 009</u> <u>1 320</u>	3 960	1 320		
1 320 1 321 Ca. 467 257 630 <u>1 354</u>			3 995	1 332
11 842				

Brigade, No. og Navn.	Regimenternes No. og Navn.	Batal- joner No.	Dannes af	Præstegjæld.
VII. Thelemarkens Regiment.		1.	4. Kompanier af Thele- markens Korps 3. Do. af Do. Do.	Tinn — Gransherred — Hjertdal — Siljord— Hitterdal—Saude Vinje—Rauland—Mo—Laurdal—Hviteseid Nissedal—Fyrisdal
		2.	2. Do. af Do. Do. Ca. 1/3 af 1. Do. af Do. Do.	Bø—Lunde—Halden—Solum—Slemdal— Gjerpen— Porsgrund——Brevik
		3.	Ca. 2/3 af 1. Do. af Do. Do. Ca. 9/10 af 4. Kompanier af Nedenes Korps.	Bævre— og Langesund—Kra- gere— Sannokedal—Drangedal Gjerrestad——Sondeled—Dybvaag— Holtved—Tvedestrand—Aamli
VIII. Lillesands Regiment		1.	Ca. 1/10 af 4. Kompanier af Nedenes Korps 3. Kompanier af Do. Do. 1. Do. af Do. Do.	Herred Tinn——Moland—Froland——Giestad—Grimstad— Lillesand—Høivaag——Kristiansand—Odder
		2.	2. Do. af Do. Do. 1. Kompanier af Stavanger Korps. Ca. 1/2 af 4. Do. af Do. Do.	Valle—Bygland—Aaseral—Bjelland—Evi- —Vegusdal Holme—Mandal—Søndre Undal—Nordre Undal—Hægebostad—Lyngdal—Herre- —Vanse Flekkefjord——Fjotland—Bakk
		3.	Ca. 1/2 af 4. Do. af Do. Do. 3. Do. af Do. Do. Ca. 3/5 af 2. Do. af Do. Do.	Sogndal—Lunde—Siredalen Helleland—Ekersund—Haa—Ly Klep—Høgsfjord—Haaland

Styrke af menige Stri- dende 31. Marts 1902.	At overføre til Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps.	Regi- mentets Styrke.	Gjennem- snitlig Styrke af Batal- jonerne.	Anmærkning.
595 595 1190				
1111 Ca. 290 1401	Der antages at ville blive overført 106.	3 702	1 234	
Ca. 580 Ca. 637 1217				
Ca. 71 630 515 1216				
434 520 Ca. 310 1264		3 773	1 258	
Ca. 311 592 Ca. 390 1293				
		7 475		

Brigade, No. og Navn.	Regimenternes No. og Navn.	Batal- joner- nes No.	Dannes af	Præstegjæld.
4de (Bergenske) Brigade.	IX. Stavanger Regiment.	1.	Ca. $\frac{2}{5}$ af 2. Kompanier af Stavanger Korps . . . 3. Kompanier af Kristian- sands Korps	Høiland—Strand Stavanger—Hetland—Kopervik—Skudes- næs—Tysvær
		2.	1. Do. af Do. Do. 2. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Avaldsnæs—Haugesund—Torvestad—Sveen —Finaas. Nerstrand—Vikedal—Skjold—Skonevik— Etne—Fjælberg Rennesø—Finnø—Hjelmeland—Jælse—Sul- dal—Sand
		3.	3. Kompanier af Hardan- ger Korps Ca. $\frac{1}{4}$ af 2. Do. af Do. Do.	Kvindherred—Tysnæs—Fuse—Os Strandebarm
	X. Bergens Regiment.	1.	Ca. $\frac{3}{4}$ af 2. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do. 1. Do. af Do. Do.	Vikør—Røldal—Ullensvang—Ulvik Fane—Sund—Fitje—Stord Vossestranden—Voss—Evanger—Bruvik— Haus
		2.	4. Kompanier af Bergens Korps	Bergen
		3.	3. Do. af Do. Do. Ca. $\frac{3}{4}$ af 2. Do. af Do. Do.	Fjeld—Askøen—Aarstad—Alversund— Hammer Herlø—Manger—Hosanger
	XI. Sogns Regiment.	1.	Ca. $\frac{1}{4}$ af 2. Do. af Do. Do. 1. Do. af Do. Do. 2. Kompanier af Sogns Korps	Lindaas. Masfjorden—Sulen—Gulen—Hyllestad— Askvold Yttre Holmedal—Indre Holmedal—Forde- Jølster
		2.	3. Do. af Do. Do. 4. Do. af Do. Do.	Lavik—Vik—Balestrand—Leikanger—Aur- land Sogndal—Hafslo—Jostedal—Lyster—Aar- dal—Lærdal
		3.	1. Do. af Do. Do. 4. Kompanier af Fjordenes Korps	Vefring—Kinn—Bremanger—Daviken Gloppen—Indviken—Stryn—Hornindalen— Eid

Styrke af menige Stridende 31. Marts 1902.	At overføre til Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps.	Regimentets Styrke.	Gjennemsnitlig Styrke af Bataljonerne.	Anmærkning.
Ca. 254 936 1190				
577 576 560 1713		3 698	1 233	
611 Ca. 184 795				
Ca. 552 585 690 1827				
901 695 Ca. 444 1139		3 867	1 289	
Ca. 150 559 686 1395				
610 591 1201 530		3 807	1 269	
681 1211				
		11 372		

Brigade. No. og Navn.	Regimenternes No. og Navn.	Batal- joner- nes No.	Dannes af	Præstegjæld.
5te (Thronhjemske) Brigade.	XII. Søndmøre Regiment.	1.	3. Kompanier af Fjorde- nes Korps 2. Do. af Do. Do.	Seljø—Vanelven—Sandø—Herø Hjørundfjord—Volden—Ulfsten—Aalesund
		2.	1. Do. af Do. Do. 3. Kompanier af Søndmøre Korps	Borgund—Skodje—Harham Vestnæs—Ørskog—Stranden—Norddalen— Sunelven.
		3.	4. Do. af Do. Do. 2. Do. af Do. Do. Ca. 1/2 af 1. Do. af Do. Do.	Bolsø—Molde—Akerø—Frænen—Bod. Veo—Eid—Gryten—Næsset Øksendalen—Sundalen
	XIII. Nordmøre Regiment.	1.	Ca. 1/2 af 1. Do. af Do. Do. 4. Kompanier af Nordmøre Korps Ca. 3/5 af 3. Do. af Do. Do.	Tingvold—Øre—Frei Gjemnes—Kværnes—Kristiansund—Grip . Tusteren—Edø—Aure
		2.	Ca. 2/5 af 3. Do. af Do. Do. 2. Do. af Do. Do. 1. Do. af Do. Do.	Hitteren Frøien—Ørlandet—Skjørn. Næs—Bjugn—Aafjorden—Bjørnør
		3.	1. Kompanier af Thron- hjems Korps 2. Do. af Do. Do.	Stangvik—Halse—Surendalen—Rindalen— Hevne—Orkedalen—Meldalen. Rennebo—Opdal—Storen—Holtaalen—Røros
	XIV. Thronhjems Regiment.	1.	3. Do. af Do. Do. Ca. 3/4 af 4. Do. af Do. Do.	Thronhjems—Bynæsset—Borsen—Melhus . Strinden—Klæbo—Selbo—Øvre Størdalen —Nedre Størdalen
		2.	Ca. 1/4 af 4. Do. af Do. Do. 4. Kompanier af Indher- reds Korps. 3. Do. af Do. Do.	Frosten Stadsbygden—Leksvigen—Skogn—Levanger Værdalen—Ytterøen—Inderøen—Sparbo— Stenkjær
		3.	2. Do. af Do. Do. 1. Do. af Do. Do.	Beitstaden—Stod—Snaasen—Lierne—Grong —Overhalden—Namsos Flatanger—Fosnes—Kolværed—Nære— Lekø

Styrke af menige Stri- dende 31. Marts 1902.	At overføre til: Kristiania Regiment eller Norske Jægerkorps	Regi- mentets Styrke.	Gjennem- snitlig Styrke af Batal- jonerne.	Anmærkning.
633 765 <u>1 398</u>				
509 635 <u>1 144</u>		3 809	1 270	
586 443 Ca. 238 <u>1 267</u>				
Ca. 238 631 Ca. 400 <u>1 269</u>				
Ca. 250 571 528 <u>1 349</u>		3 908	1 303	
569 721 <u>1 290</u>				
840 Ca. 483 <u>1 323</u>				Nordenfjeldske Hjulrytterkompanis Styrke — 112 Mand — er ikke med- regnet.
Ca. 160 492 495 <u>1 147</u>		3 790	1 263	
620 700 <u>1 320</u>				
		11 507		

Bilag 2.

Udgifterne til Armeens Musik
 efter Budgetforelægget 1903—1904.

Kapitel. Titel.	Beløb.	Hvortil anvendt.	Kapitel. Titel.	Beløb.	Hvortil anvendt.
1—7	Kr. 4 368	Ingeniørkorpset.	Transp. 38	Kr. 139 847	
9	13 128	Peltartillerikorpserne.	39	16 300	4. Brigade. Brigademusiken.
10	1 392	Mobile Positionsartilleri.	41	8 904	Korpserne.
11	1 920	Bjergbatterierne.	42	16 300	5. — — — — Brigademusiken.
14	6 324	Oskarsborg.	44	9 192	Korpserne.
15	5 064	Bergens Befæstninger.	48	1 296	Sanitetskorpset.
16	3 012	Agdenes — —	54	1 488	Trenkorpset.
17	1 908	Tonsberg — —	57	?	Alderstillæg.
18	2 004	Topdalsfjordens —	58	1 320	Lønstillæg.
20	1 044	Vardohus.	60	?	Tilskud til Afslomning.
21	2 751	Stationære Positionsartilleri.		9 857	Tromsø Stifts Forsvar.
26	10 920	Kavaleriet.			
27	4 612	Norske Jægerkorpser.	2 — 3	1 512	Krigsskolen.
29	16 300	1. Brigade. Brigademusiken.	19	545	Ingeniørvaabenet.
30	8 904	— — — — Korpserne.	21	4 457	— — — —
32	21 800	2. — — — — Brigademusiken.	22	2 967	Peltartilleriet.
33	9 192	— — — — Korpserne.	25	4 100	— — — —
35	16 300	3. — — — — Brigademusiken.	26	1 236	Oskarsborg.
36	8 904	— — — — Korpserne.	28	1 512	Kavaleriet.
	139 847			220 843	

Kapitel Titel.	Beløb.	Hvortil anvendt.	Kapitel Titel.	Beløb.	Hvortil anvendt.
Transp.	Kr. 220 843		Transp.	Kr. 276 473	
2 — 30	4 013	Kavaleriet.	3 — 15	171	Feltartilleriet
33	6 272	1. Brigades Musikskole.	16	64	Bjergbatterierne
35	12 890	2. —»—	17	408	Kavaleriet
37	7 542	3. —»—	18	2 915	Infanteriet
39	7 169	4. —»—	20	530	Ingeniørvaabenet
41	8 143	5. —»—	21	869	Feltartilleriet
43	942	Sanitetets Musikskole.	22	129	Bjergbatterierne
44	126	— Korporalkursus.	23	144	Mobile Positionsartilleri
45	104	Trenkorpset.	24	1 221	Kystartilleriet
46	121	Intendanturen.	25	931	Kavaleriet
3 — 5	301	Ingeniørvaabenet	26	10 481	Infanteriet
6	747	Feltartilleriet	27	191	Sanitetet
7	102	Bjergbatterierne			
9	459	Kystartilleriet	4 — 5	?	Underoff. Pensionering.
10	789	Kavaleriet	11	7 000	Musikinstrumenter.
11	5 758	Infanteriet			
12	113	Sanitetet	6 — 1	?	Skydsudgifter.
13	49	Trenkorpset			
	276 473			301 527	

Bilag 3.

Specifikation
af Udgifterne i Budgetforelægget for Armeen 1903—1904.

Posterne.	Det budgetterede Beløb.	I Procent af det hele Budgetbeløb Kr. 13 424 000	Anmærkning.	
	Kr.	%		
Infanteriet	5 170 000	38,51	} Se de vedlagte Detailberegninger — Underbilag 1 og 2.	
Feltartilleriet og } Bjergbatterierne }	1 135 000	8,45		
Kystartilleriet og begge } Positionsartillerier }	1 287 000	9,59		
Kavaleriet	910 000	6,78		
Ingeniørvaabenet	405 000	3,02		
Sanitetet	287 000	2,14		
Trænkorpset	153 000	1,14		
Intendanturen	129 000	0,96		
Armestyrelsen	72 000	0,54		
Generalstaben	120 000	0,89		
Krigsskolen	338 000	2,52		
Mobiliserings- og } Felttjenesteøvelser }	200 000	1,49		} Officerer 60 000 — forsk. Funktionærer 6 700 — Underoff. og Korporaler 350 000.
Alderstillæg	417 000	3,11		
Lønstillæg	66 000	0,49		
Officerers og underofficerers pen- sionering	384 000	2,86		
Sygeforpleining	50 000	0,37		
Indkvartering, Brød- og Proviant- forpleining, Munderingsvæsenet og Udrustning — udenfor hvad andetsteds er opført — og til Armeens Depot	195 000	1,45		
Hestevæsen — udenfor hvad andet- steds er opført	406 000	3,02		
	11 724 000	87,33		

Posterne.	Det budgetterede Beløb.	I Procent af det hele Budgetbeløb	Anmærkning.
		Kr. 13 424 000	
Transport	11 724 000	87,33	
Artilleriets tekniske Fællesetat	205 000	1,53	
Artilleriets Fabriker og Værksteder samt Arsenalerne — udenfor			
hvad andetsteds opført	515 000	3,84	
Fresninger og Exercerpladse — udenfor			
hvad andetsteds er opført	148 000	1,10	
Skydsudgifter	320 000	2,38	
Uforudseede og tilfældige Udgifter — deriblandt Kostgodtgørelser	140 000	1,04	
Diverse Udgifter	372 000	2,78	
	13 424 000	100,00	Heriblandt: Veterinærkorpset 36 000 — Retsvæsenet 24 000 — Udskrivn.væsenet 38 000 — Militære Høiskole 27 000 — forskj. andre Udgifter 247 000.

Underbilag 1 ad Bilag 3.

Udgifterne
efter Budgetfore-

Feltartilleriet.	Mobile Positionsartilleri.	Bjergbatterierne.
Titel 8: Generalinspektøren med Stab 11 600 — 9: Feltartillerikorpsene .. 281 000 — 12: Artilleridetachementet i Throndhjem 5 600 Sum 298 200	Titel 10: Stab og 5 Kompanier 39 200	Kapitel 1. Titel 11: 4 Kompanier . 32 700 Titel 59: Landstormen... 600 Sum 33 300
Titel 22: Underofficers- og Over- konstabelskolen i Kri- stiania 48 800 — 23: Overkonstabelskolen i Trondhjem 800 — 24: Rideskolen 5 500 — 25: Musikskolen 4 100 Sum 59 200		Kapitel 2. Under-
Titel 2: Remonteskoler..... 2 000 — 6: Rekrutskoler 32 000 — 15: Landværnets Øvelser.. 5 800 — 21: Liniens Øvelser 27 500 — 28: Øvelserudenfor Exerccer- pladsene anslaaes til ca. 1/9 af det hele Beløb 5 700 — 30: Befaløvelser anslaaes til ca. 1/9 af det hele Beløb 5 000 Sum 78 000	Titel 8: Rekrutskoler... 2 700 Titel 23: Liniens Øvelser 4 400 Sum 7 100	Kapitel 3. Titel 7: Rekrutskoler... 2 200 Titel 16: Landværnets Øvelser 1 200 Titel 22: Liniens Øvelser 3 700 Sum 7 100

til Artilleriet
Lægget, 1903—1904.

Kystartilleriet.	Stationære Positionsartilleri.	Anmærkning.
Lønninger.		
Titel 13: Generalinspektoren med Stab 25 200	Titel 21: Stab og 3 Kompanier 46 800	1) Artilleriets tekniske Fæl- lesetat, hvortil i Kapitel 1 er opført Kr. 205 000,00, er her ikke medtaget, da dens Virksomhed omfatter samtlige Vaaben.
14: Oskarsborg med Svelvik 144 000		2) Alderstiilægene — Titel 52—54 —, hvortil for den hele Arme er opført Kr. 416 700,00, ere her ikke med- tagne. Heller ikke Chefs- gaardsafsavnene.
15: Bergens Befæstninger 110 000		3) Vardøhus Fæstning er ikke medtaget, da den nærmest er at betragte som en Grænsestation.
16: Agdenes —»— 58 000		
17: Tønsberg —»— 58 000		
18: Topdalsfjordens —»— 42 900		
19: Fredriksstads og Fre- drikshalds Minedeta- chement 20 000		
Sum 458 100		
visningsanstalterne.		
Titel 26: Underbefalsskolen paa Oskarsborg 52 300		
27: Garnisons- og Overkon- stabelskoler udenfor Oskarsborg 26 300		
49: Skydeskole 10 000		
Sum 88 600		
Øvelserne.		
Titel 9: Rekruttskoler for Kyst- artilleriet og det sta- tionære Positionsar- tilleri 22 000		1) Landværnets Øvelser er for- udsat arholdt kun med 1 af Feltartilleriets 3 Land- værnsbataljoner og kun med 1 af Bjerghatteriernes 2 Landværnsbatterier.
24: Liniens Øvels.f.Do.ogDo. 37 600		2) Af de under Kapitel 3 Titel 33 «Anskaffelse og Vedlige- hold af Skydeskiver m. v.» og Titel 34 «Leie og Af- gifter af Exerцерpladse» op- førte Beløb henholdsvis Kr. 25 500,00 og Kr. 43 500,00 er her intet medtaget.
30: Befalsøvelser ansl. til ca. 1/9 af det hele Beløb 5 000		
32: Mineøvelser ansl. til ca. 9/10 af det hele Beløb 45 000		
Sum 109 600		

Feltartilleriet.		Mobile Positionsartilleri.	Bjergbatterierne.
Kapitel 4. Underbringelse, Udrustning-m. v.			
Kap. 1 Titel 8	840	Kap. 3 Tit. 8: 12 380	Kap. 3 Tit. 7: 8 470
— 1 — 12	18 180	— 3 — 23: 14 590	— 3 — 16: 6 340
— 2 — 22	99 430	— 4 — 18:	— 3 — 22: 17 360
— 2 — 24	3 430	Hesteholds-	Sum 32 170
— 3 — 2	14 380	godtgjørelse	
— 3 — 6	200 610	til 1 Batal-	
— 3 — 15	46 690	jonschef . . . 640	
— 3 — 21	194 620	Sum 27 610	
— 4 — 9—12: Udrustning			
ansættes til ca. 5% af det			
hele Beløb.....	10 600		
— 4 Titel 18: Hesteholdsgod-			
tgjørelse til 6 Bataljons-			
chefer	3 840		
— 4 Titel 34: Vedligehold af			
Feltartilleriets Materiel...	25 000		
Sum	617 620		
Kapitel 5. Fæstningerne			
Titel 19: Gardermoen	ca. 3 000		
— 21: Øren	» 1 000		
— 22: Ski	800		
— 35, 36 og 47: Værnes	» 4 400		
Sum	9 200		

Feltartilleriet.	Mobile Positionsartilleri.	Bjergbatterierne.
		Kapitel 6. For-
		Kapitel 7.
1 062 220	73 910	Hoved- 72 570

Kystartilleriet.	Stationære Positionsartilleri.	Anmærkning.
skjellige Udgifter. fællede		Af de under Kapitel 6 opførte Beløb — tilsammen Kr. 651 500,00 —, af hvilke navnlig kan mærkes Titel 1 «Skydsudgifter» — Kr. 320 000,00 — og Titel 12 «Uforudseede og tilfældige Udgifter, deriblandt Kostgodtgjørelser» — Kr. 140 000,00 — er her Intet medtaget.
Extraordinært. Titel 2: Karter for Oskarsborg med Svelvik og for Tønsberg Befæstninger 3 400 5: Efterbevilgning til Kystbefæstningerne 4 300 Sum 7 700		
summer. 1 118 680	94 210	

Underbilag 2 ad Bilag 3.

Udgifterne til Infanteriet
efter Budgetforelægget

Infanteriet.		
De 5 Brigader.	Norske Jægerkorps.	Tromsø Stifts Forsvar.
		Kapitel 1.
Titel 28, 31, 34, 37 og 40: Brigadestaberne 56 500 — 29, 32, 35, 38 og 41: Brigademusikkorpserne 87 000 — 30, 33, 36, 39 og 42: Brigadernes Korpser 1 555 000 — 59: Landstormen: a) Lønninger 38 000 b) Udgifter vedkommende Materiellet 8 000 Sum 1 744 000	Titel 27: 2 Staber, Gardekompaniet og 8 nationale Kompanier 114 500	Titel 60. Under denne Titel er opført samtlige de Udgifter, der for de øvrige Vaaben ere fordelt paa Kapitlerne 1, 2, 3 og 4, delvis ogsaa 5. Det opførte Beløb repræsenterer saaledes paa 1900 Kr. nær — se nedenfor — i sin Helhed Udgift, Tromsø Stifts Forsvar ordinært forvolder: . . . 485 000
		Kapitel 2. Under-
Titel 32, 34, 36, 38 og 40: Brigadernes Underoffskoler 357 000 — 33, 35, 37, 39 og 41: Brigadernes Musikskoler 34 000 — 47: Kurser til Uddannelse af Furerer i Madstel, ca. 0,8 af det hele opførte Beløb 4 000 — 48: Infanteriets Skydeskole 29 600 Sum 424 600	Titel 31: Underofficiersskolen 22 000	Se under Kapitel 1.
		Kapitel 3.
Titel 11: Rekrutskolerne ansættes til 133 000 (Udgifterne til Vaabenøvelserne ere opførte under et for Brigaderne og for Norske Jægerkorps). — 18: Landværnets Øvelser ansættes til 57 000 — 26: Liniens Øvelser ansættes til 183 000 — 28: Øvelser udenfor Exerцерpladsene ca. 30 000 — 30: Befaløvelser » 30 000 — 33: Udgifter i Anledning af Skydeøvelserne » 13 000 — 34: Leie og Afgifter af Exerцерpladsene » 30 000 Sum 476 000	Titel 11: Rekrutskolen ansættes til 7 000 — 18: Landværnets Øvelser ansættes til 5 000 — 26: Liniens Øvelser ansættes til 9 000 — 28: Øvelser udenfor Exerцерpladsene ca. 1 500 Sum 22 500	Se under Kapitel 1.

Kavaleriet og Kavaleriet

1903—1904.

Kavaleriet.	Anmærkning.
<p>Lønninger.</p> <p>Titel 25: Generalinspektøren med Stab . . . 11 600</p> <p>— 26: Kavaleriets Korpser 207 600</p> <p>— 59: Landstormen 4 500</p> <p style="text-align: right;">Sum 223 700</p>	<p>1) Alderstillægene — Titel 52—54, hvor- til der for den hele Armeé er opført 416 700 Kroner — ere her ikke medtagne uden for Tromsø Stifts Forsvar.</p> <p>2) Heller ikke er medtaget Chefsgaards- afsavnene, naar undtages for Tromsø Stifts Forsvar, hvor de ere medtagne.</p>
<p>Visningsanstalterne.</p> <p>Titel 28: Underofficiersskolen og Skoleeska- dronen 41 700</p> <p>— 29: Rideskolen 16 800</p> <p>— 30: Musikskolen 3 000</p> <p style="text-align: right;">Sum 61 500</p>	
<p>Øvelserne.</p> <p>Titel 3: Remonteskoler 8 400</p> <p>— 10: Rekrutskoler 24 500</p> <p>— 17: Landværnets Øvelser 7 300</p> <p>— 25: Liniens Øvelser 16 300</p> <p>— 28: Øvelser udenfor Exerccerpladsene ca. 5 000</p> <p>— 30: Befalsøvelser ca. 3 000</p> <p style="text-align: right;">Sum 64 500</p>	<p>Landværnøvelser ere forudsat afholdt kun med 2 af Kavaleriets Korpser og med 11 af Infanteriets Bataljoner.</p>

Infanteriet.		
De 5 Brigader.	Norske Jægerkorps.	Tromsø Stifts Forsvar.
		Kapitel 4. Underbringelse, Udrustning m. v.
Kap. 1. Titel 28, 31, 34, 37 og 40	4 200	Kap. 1. Tit. 27 ca. 84 620
Kap. 2. « 32, 34, 36, 38 og 40	275 010	Kap. 2. » 31 7 000
» 2. » 33, 35, 37, 39 og 41	8 000	Kap. 3. » 11 ca. 20 000
Kap. 3. » 11.	ca. 376 260	» 3. » 18 13 100
» 3. » 18.	» 149 650	» 3. » 26 21 000
» 3. » 26.	» 429 320	
Kap. 4. Titel 9—12: Udrustning, ansættes til ca. $\frac{2}{3}$ af det hele Beløb	140 000	Sum 145 720
» 4. Titel 18: Hesteholdsgodtgørelse til 41 Bataljonschefer	26 240	
» 4. Titel 39: Reparationspenge for Bøssmagere . ca.	9 000	
» 4. Titel 40: Vedligehold af Vaaben	» 27 000	
» 4. Titel 41: Do. af Vogne . »	3 600	
» 4. » 50: Do. af Cykler . »	3 000	
Sum	1 451 280	
		Kapitel 5.
Titel 19: Gardermoen	ca. 3 000	Tit. 42: Altengaard 1 000
» 44: —»—	» 10 000	— 43: Nyborgmoen 900
» 20, 23, 24, 26, 28, 29, 30,		Sum 1 900
» 31, 32, 33, 34, 37, 45, 46 og 48	28 400	
» 35, 36 og 47	4 400	
» 21	ca. 1 000	
Sum	46 800	Se forevrigt under Kapitel 1.

Kavaleriet.	Anmærkning.
Forpleining, Beklædning, og Hestevæsen.	
Kap. 1 Titel 25	1) Se Anm. 1 til Kap. 3.
» 2 » 28	2) Af de under Kap. 4 Tit. 3 »Sygeforpleining» — Tit. 4—5 »Officerers og Underofficerers Pensionering» — under Tit. 6 »Tillæg paa Grund af Anvendelse af Hermetik» og »Tillæg til Underofficerers Naturalforpleining» — Tit. 19 »Remonteringspenge» — Tit. 23 »Beslag» og Tit. 24 »Kur af syge Heste» opførte Totalbeløb henholdsvis Kr. 50 000 — 383 500 — 33 000 og 11 250 — 18 000 — 14 000 og 11 000 Kr. — er her Intet medtaget.
» 2 » 29	
» 2 » 30	
Kap. 3 » 3	
» 3 » 10	
Titel 3 » 17	
» 3 » 25	
Kap. 4 » 9—12: Udrustning, ansættes til ca. 5 % af det hele opførte Beløb	
» 4 Titel 15:	
a) Underhold af 52 Heste af Ordonnantseskadronen	
b) Til Hesteracens Forædling	
» 4 Titel 18: Hesteholdsgodtgjørelse til 49 Officerer	
» 4 Titel 39: Reparationspenge for Bøssmagere	
» 4 Titel 40: Vedligehold af Vaaben	
» 4 » 41: Do. af Vogné	
Sum 549 560	
Exercerpladsene.	
Titel 19: Gardermoen	
» 38, 39 og 40	
» 44: Gardermoen	
Sum 10 500	

Infanteriet.		
De 5 Brigader.	Norske Jægerkorps.	Tromsø Stifts Forsvar.
Titel 8: Det frivillige Skytter- væsen 110 000		Kapitel 6. For-
Titel 1: Anskaffelse af Cykler. 10 000 » 8: Bebygning paa Bømoen 8 000 Sum 18 000		Kapitel 7. Titel 6: Exercerplads i Tromsø Stift 100 000 Titel 7: Under- officiersskole- etablisement paa Harstad 8 000 Sum 108 000
4 270 680	304 720	Hoved- 594 900
5 170 300		

Kavaleriet.	Anmærkning.
skjellige Udgifter.	Af de øvrige under Kapitel 6 opførte Beløb, af hvilke navnlig kan mærkes Titel 1 »Skydsudgifter» — 320 000 Kr. — og Titel 12 »Uforudseede og tilfældige Udgifter, deriblandt Kostgodtgørelser» — 140 000 Kr. — vil her Intet blive medtaget.
summer.	909 760

